ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת בלק – התוכנית של בלעם – שנת תשע"ו.

פרשת בלק – ראייה של ציפור – שנת תשפ"א.

השיעורים נכתבו

לעילוי נשמת

אורן חמו בן זהרי
שמעון ניסים בן טויה
בנימין כהן בן יעקב
רחל בת נחמה
יצחק קדוש בן מסעודה
אייל בן יעל יולנדה
משה בן בנימין
מרדכי יעקב בן אברהם אליהו
יעקב בן סלמן
טובה בת אהרן
אהרן יוסף בן משה דוד הכהן
אלי סולטן בן אסתר
רותי בת חסיבה
יצחק בן שלמה ואסתר
יצחק בן שאול
ישראל בן שמחה
שאול בן מרדכי אריה
יפה שניידל בת יצחק
אסתר בת קמרה
עמנואל בן שפרה
ניר בן פלורנס

ת.נ.צ.ב.ה

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה וב"ב
יוסף בן טובה וסיון בת שרה וב"ב
תומר בן פלורנס
! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

המעוניינים לתרום להפצת העלון השבועי

יוכלו להתקשר:

0504-170-270

כ"כ ניתן לתרום בכל מכשירי 'קהילות' בקופה
'ע"ש 'ברוך שאמר

<u>פרשת בלק – התוכנית של בלעם – שנת תשע"ו.</u>

לרפואת

ברוריה בת מלכה
ציפורה פייגא בת הדסה
רונית בת מזל
וועלוועל וואלף זאב בן לאה
סיגלית בת ציפורה
איתי בן אהובה
אורי בת ורד
נועם בן מיכל
ירחמיאל דניאל בן טובה באשה
סמי בן סימי
שירה בת שרה וב"ב
ניתאי בן שרון
רחל בת אסתר
לאה שרה בת חנה
אריה יהודה בן רחל
חנה בת שושנה

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת בלק – פרשה העוסקת בדמותו של בלעם הרשע.

אומרת הגמרא {מסכת ברכות יב, ב} – **אמר ר' אבהו בן זוטרתי אמר רב יהודה בר זבידא: בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע** כלומר, שיאמרוה בכל יום עם קריאת שמע. **ומפני מה לא קבעוה? משום טורח צבור** שהיא פרשה ארוכה. **מ"ט** מדוע רצו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע ? **אילימא** אם נאמר בשביל זכירת יציאת מצרים שיש בה, **משום דכתיב בה {במדבר כג-כב} אל מוציאם ממצרים, לימא** היה לו לומר **פרשת רְבית ופרשת משקלות, דכתיב בהן יציאת מצרים**, והן פרשיות קצרות! **אלא אמר ר' יוסי בר אבין: משום דכתיב בה האי קרא {במדבר כד-ט} כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו** הפסוק הזה דומה ל"בשכבך ובקומך" שבפרשת שמע; ענינו שהקב"ה שומרנו בשכבנו ובקומנו, שנוכל לשכב שלווים ושקטים כארי וכלביא, והיה ראוי לאומרו עם קריאת שמע.

בפס' נוסף בפרשה, נרמז פעם נוספת ענין קריאת שמע; אומרת התורה: {כג, כד} **הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְכַאֲרִי יִתְנַשָּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה.**

אומר רש"י – **הן עם כלביא יקום** וגו' . כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא וכארי לחטוף את המצות, ללבוש טלית לקרא את שמע ולהניח תפלין.

היום ה'אריות' קצת נחלשו – כנראה שהיום זה אריות מהספארי ולא מהמדבר ☺

היה לנו בחור בישיבה, שהיתה לו בעיה לקום בבוקר לתפילה; בישיבה שלמדתי, המנין האחרון של שחרית היה בשעה 7^{30} – לא כמו היום שמחברים שחרית עם מנחה ☺. אז בחורים שלא היו מצליחים לקום בזמן, היו לוקחים תמונה של הכותל עם תשעה אנשים ומשלימים להם מנין ☺ .

היה לנו משגיח צדיק יסוד עולם, שהיה עובר כל בוקר ומעיר את הבחורים – רק לראות את הצדיק הזה מול העיניים, אתה כבר מזנק מהמיטה. אבל אלה שבכל זאת זה לא עזר להם, הוא היה משתמש ב'אמצעים קונבנציונליים' – שופך עליהם מים והם היו מתעוררים ☺

בוקר א' התעצבן המשגיח על מיודענו – אותו בחור, לקח כוס מים ושפך עליו! אותו בחור כ"כ נבהל – נתן זינוק והתיישב! אמר לו המשגיח: "אני לא זז מכאן, עד שאתה לא מתלבש!!!"; הבחור התחיל להתלבש... כשראה המשגיח שהוא כבר לובש את המכנסיים, הוא עזב את החדר.

המשגיח מחכה לו בבית הכנסת – השעה כבר 7^{00} והבחור לא מגיע! – חוזר המגיח לחדר בשעה 8^{15} ורואה את הבחור חורף במיטה עם הבגדים! 😐 - "אתה לא מתבייש, כבר הערתי אותך!!! למה חזרת לישון הרי כבר קמת???"

אמר לו אותו בחור: "הרב, אתה לא יודע איזו מלחמה היתה לי בין היצר הרע ליצר הטוב; היצר הרע אמר לי 'תחזור לישון' והיצר הטוב אומר לי 'לך כבר לתפילה' וחוזר חלילה!"

"נו ומי ניצח בסוף???", שאל המשגיח.

"היצר הטוב!"

"אז למה לא קמת לתפילה???"

"הרב, הייתי כ"כ עייף מהמלחמה – עד שנרדמתי!" ☺

בסוף הפרשה מצאנו פסוק נוסף שעוסק בקריאת שמע; בשעה שזמרי בן סלוא מביא את כזבי בת צור אל המחנה, אומרת התורה: {כה, ו} **וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיַּקְרֵב אֶל אֶחָיו אֶת הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד.**

אומר ה<u>תרגום יונתן בן עוזיאל</u> – **וְהָא גְבַר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתָא וְאָחַד בְּבֵלוּרִיתָא דְמִדְיָנֵיתָא וְקָרֵיב יָתָהּ לְוַת אָחוֹהִי לְמֶחֱמֵי מֹשֶׁה וּלְמֶחֱמֵי כָּל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַנְיֵי וְכֵן אָמַר לְמֹשֶׁה מַה דָּא לְמִקְרַב לְגַבָּהּ וְאֵין אָמַר אַנְתְּ דַּאֲסִירָא הִיא הֲלָא אַנְתְּ נְסִיבַת יַת מִדְיָנֵיתָא בְּרַת יִתְרוֹ וְכַדִּי שָׁמַע מֹשֶׁה רָתַח וְאִשְׁתְּלִי וְאִינוּן בַּכְיִין וְקָרְיִין שְׁמַע** וְקַיְמִין בִּתְרַע **מַשְׁכַּן זִמְנָא.**

כידוע, דמותו של בלעם תופסת מקום רחב מאד בדברי חז"ל; מי היה בלעם, מהו בדיוק, מהם הכוחות שניתנו לו משמים וכו'.

אומר המדרש {תנחומא, בלק, אות א} – **וַיַּרְא בָּלָק. זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: הַצּוֹר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט (דברים לב, ד). כִּי לֹא הֵנִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם פִּתְחוֹן פֶּה לֶעָתִיד לָבֹא לוֹמַר, שֶׁאַתָּה רִחַקְתָּנוּ וְלֹא נָתַתָּ לָנוּ כְּמוֹ שֶׁנָּתַתָּ לְיִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּשֵׁם שֶׁהֶעֱמִיד מְלָכִים חֲכָמִים וּנְבִיאִים לְיִשְׂרָאֵל, כָּךְ הֶעֱמִיד לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְנִבְדְּקוּ מַלְכֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם וְחַכְמֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם מַלְכֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם וְחַכְמֵיהֶם שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. הֶעֱמִיד שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. וְכֵן עָשָׂה לְנְבוּכַדְנֶצַּר, שֶׁנֶּאֱמַר: וְגַם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ (ירמיה כז, ו). זֶה בָּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאָמַר כַּמָּה רְנָנוֹת וְתַחֲנוּנִים, וְזֶה הֶחֱרִיבוּ וְחָרַךְ וְגִדֵּף, וְאָמַר, אֶעֱלֶה עַל בָּמֳתֵי עָב אֶדַּמֶּה לְעֶלְיוֹן (ישעיה יד, יד). נָתַן לְדָוִד עֹשֶׁר, לְקַח הַבַּיִת לִשְׁמוֹ. נָתַן לְהָמָן עֹשֶׁר, לָקַח אִמָּה שֶׁלֹּמָה לְטָבְחָה. וְכָל גְּדֻלָּה שֶׁנִּטְלוּ יִשְׂרָאֵל, אַתְּ מוֹצֵא שֶׁנִּטְלוּ הָאֻמּוֹת כַּיּוֹצֵא בָּהּ. הֶעֱמִיד מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִמּוֹ כָּל זְמַן שֶׁיִּרְצֶה. הֶעֱמִיד לָהֶם בִּלְעָם, מְדַבֵּר עִמּוֹ כָּל זְמַן שֶׁיִּרְצֶה. רְאֵה מַה בֵּין נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל לִנְבִיאֵי הָאֻמּוֹת. נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל מַזְהִירִין אֶת הָאֻמּוֹת עַל הָעֲבֵרוֹת. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, נָבִיא לַגּוֹיִם נְתַתִּיךָ. וּנְבִיאִים שֶׁהֶעֱמִיד מִן הָאֻמּוֹת, נוֹתְנִים פִּרְצָה לְאַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת מִן**

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

הָעוֹלָם הַבָּא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל הַנְּבִיאִים הָיוּ בְּמִדַּת רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁכֵּן יְשַׁעְיָה אוֹמֵר, עַל כֵּן מֵעֵי לְמוֹאָב כְּכִנּוֹר יֶהֱמוּ וְגוֹ' (ישעיה טז, יא). וְכֵן יְחֶזְקֵאל אוֹמֵר, בֶּן אָדָם שָׂא עַל צוֹר קִינָה (יחזקאל כז, ב). וּנְבִיאֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם, הָיוּ בְּמִדַּת אַכְזְרִיּוּת, שֶׁזֶּה עָמַד לַעֲקֹר אֻמָּה שְׁלֵמָה חִנָּם עַל לֹא דָּבָר. לְכָךְ נִכְתְּבָה פָּרָשַׁת בִּלְעָם, לְהוֹדִיעַ לָמָּה סִלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה עָמַד מֵהֶם, וּרְאֵה מָה עָשָׂה.

אומר המדרש[1] – **כיון שבא נח ובניו לעולם, א"ל הקב"ה לשם: שֵׁם, באו עשרה דורות הראשונים והחרבתי את עולמי מפניהם מה הועלתי בעולמי, עכשיו שא נבואה והתנבא אם יקבלו תורתי עליהם. שֵׁם נתנבא ארבע מאות שנה ולא קיבלו ממנו, מכאן ואילך אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליהוא בן ברכאל הבוזי ואיוב מארץ עוץ ובלעם בן בעור האחרון שבכולם. ומפני מה נתנבא בלעם? מפני שעתידין אומות העולם לומר ליום הדין: ריבונו של עולם אלו נתן לנו נביא כמשה, כבר קבלנו תורתך. לפיכך נתן להם בלעם בן בעור שישמעו לו בחכמתו** [שהיתה] **יותר ממשה** – ועם כל זה, לא רק שלא זכו להתקרב לקב"ה, אלא להיפך, הוא ריחק אותם עוד יותר!

אומר המדרש {מדרש הגדול, בלק כב} –**{תהילים קיב, י} שִׁנָּיו יַחֳרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד. זה בלעם שהיה סבור שעל ידו יצאו ישראל ממצרים ועל ידו תינתן תורה לישראל. וכיון שלא עלת בידו ולא השגיחו בו ישראל ולא סיפנוהו, מיד נתקנא בישראל וחרק שניו, והיה מתחמד לקללם, עד ששלח אליו בלק ונתייעצו שניהם במחשבה אחת, וקלקל הקב"ה מחשבתם ולא עלתה בידם. לכך סיים הכתוב בשנים, תאות רשעים תאבד, אלו בלק ובלעם.**

באים חז"ל, ומשווים בין כוח הנבואה של בלעם לכוח נבואתו של משה רבינו;

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, סוף פרשת וזאת הברכה, ס' תתקס"ו} – **ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם ואיזה ? זה בלעם בן בעור, אלא שהפרש יש בין נבואתו של משה לנבואתו של בלעם בן בעור. משה לא היה יודע מי מדבר עמו ובלעם היה יודע מי מדבר עמו, שנאמר {במדבר כד, טז} נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל. משה לא היה יודע מתי מדבר עמו עד שנדבר עמו, ובלעם היה ודע אימתי מדבר עמו, שנאמר {במדבר כד, טז} וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן, משה לא היה מדבר עמו אלא כשהוא עומד, שנאמר {דברים ה, כח} וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי, ובלעם היה מדבר עמו כשהוא נופל, שנאמר {במדבר כד, ד} אֲשֶׁר מַחֱזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם.**

[1] תנא דבי אליהו פכ"ח. ילקוט שמעוני, בלק, רמז תשס"ה.

אפשר לשים לב, שבלעם לא ניסה כלל להידמות למשה רבינו – ולמה? פשוט, כי אין לו שום נק' חיבור אליו; משה רבינו, מלידתו, נולד כאדם מושלם[2] - ממילא, לבלעם לא היה מה לחפש אצל משה, שנבחר להיות נותן התורה – ז' שבועות מיציאת מצרים, עם ישראל כבר קיבלו את עשרת הדיברות.

אומרת המשנה[3] – **כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֲחֵרִים, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. עַיִן טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. עַיִן רָעָה, וְרוּחַ גְּבוֹהָה, וְנֶפֶשׁ רְחָבָה, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע.**

אומרים חז"ל, כל מטרתו של בלעם היתה א' – לקלל את עם ישראל ולהחדיר בהם את המידות המושחתות שלו!

כאשר ניצב המלאך לקראת בלעם בדרך, אומרת התורה: {שם כב} **וַיִּחַר אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ ה' בַּדֶּרֶךְ לְשָׂטָן לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל אֲתֹנוֹ וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ.**

אומר רש"י – **לשטן לו.** מלאך של רחמים היה והיה רוצה למנעו מלחטוא, שלא יחטא ויאבד.

כותב הספר **דגל יהודה**[4] - דהמדות שיש בתלמידיו של אברהם אע"ה הם נפש **ש**פלה עין **ט**ובה ורוח **נ**מוכה, ראשי תיבות **שטן**, וזהו מתנגד לבלעם הרשע – "לשטן לו".

פירוש הדבר, שלח הקב"ה לבלעם מלאך של רחמים, כדי שיתקן את מידותיו – "אם תתקן את מידותיך, תהיה אדם אחר לגמרי!"

למי ששם לב, כל התנהגותו של בלעם הרשע, מכוונת כנגד אברהם אבינו:

אצל בלעם נאמר: {כב, כא} **וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתֹנוֹ וַיֵּלֶךְ עִם שָׂרֵי מוֹאָב**, ואילו אצל אברהם נאמר {בראשית כב, ג} **וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ** וגו'.

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה ד, ב} – **{במדבר כד-טז} ויודע דעת עליון**. ויש לתמוה: וכי **אפשר** שאת **דעת בהמתו לא הוה ידע** לא היה בלעם יודע, **דעת עליון מי הוה ידע** ואילו את דעת הקב"ה היה יודע? ודאי שלא! **מאי דעת בהמתו לא הוה ידע** מה הכוונה שאת דעת בהמתו לא היה בלעם יודע? **בְּעִידָּנָא דְּחָזָו לֵיה דְּהוּה רָכִיב אַחְמַרְיָה** בשעה שראוהו שרי מואב שהיה רוכב על חמורו, **אמרו ליה** (לו): **מַאי טַעְמָא לָא רַכְבַתָּא אֲסוֹסְיָא** מדוע אינך רוכב על סוס? **אמר להו** (להם)

[2] **ברוך שאמר**: כמו שאומר **המהר"ל** בתחילת פר' שמות על הפס' {ב, א} **וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי**.

[3] אבות פ"ה מי"ט.

[4] פ' בראשית.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

בלעם: אכן דרכי לרכב על סוס, אולם כעת איני רוכב עליו משום ש**בְּרְטִיבָא שְׁדַאי ליה** שלחתיו לרעות בעשבים הלחים שבאחו. **מיד** , כתשובה לדבריו, מספר הכתוב {במדבר כב, ל} **ותאמר האתון** (לבלעם) **הלא אנכי אתנך** שאתה משתמש בי תדיר...

<u>נשאלת השאלה</u> – איזו מין תשובה ענה להם בלעם – 'הסוס שלי במרעה'?!

הרי אין ביזיון גדול יותר, מאשר בנאדם 'גדול' שרוכב על אתון – וראיה מדברי הגמרא במסכת מגילה;

<u>אומרת הגמרא {מסכת מגילה ט, א-ב}</u> – **דתניא: מעשה בתלמי המלך** מלך מצרים **שכינס שבעים ושנים זקנים** מישראל, **והכניסן בשבעים ושנים בתים** כל זקן בנפרד, **ולא גילה להם** קודם שהכניסן **על מה כינסן** שלא יטלו עצה זה מזה, **ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם** בלשון יוונית. **נתן הקב"ה בלב כל אחד ואחד עצה** שוה, **וכך הסכימו כולן לדעת אחת** כיונו לתרגם בשוה, ובכמה פסוקים כיונו בשוה כיצד לשנות, שלא יפרשם שלא כהוגן ... ובא' המקומות, כששב משה ממדין למצרים, כתבו **{שמות ד-כ} ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושא בני אדם** ולא <u>וַיַּרְכִּבֵם עַל הַחֲמֹר</u>, שלא ילגלג 'משה רבכם לא היה לו סוס או גמל', אבל נושא בני אדם משמע גם גמל.

<u>נשאלת השאלה</u> – אם לרכב על חמור זה בזיון, אז למה נאמר אצל אברהם אבינו "**<u>וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ</u>**" – למה כאן לא נכתב ג"כ "**נושא בני אדם**"?

אני חושב שהתשובה פשוטה מאד, משום שמשה רבינו נבחר להיות מנהיגם של ישראל ולכן זה היה ביזיון בשבילו שיכתב שרכב על חמור. בשונה מאברהם אבינו, שבאותו הזמן עדיין לא נבחר להיות מנהיגם של ישראל.

אם ככה, למה לקח בלעם הרשע דוקא חמור? אמר בלעם: "אם אברהם אביהם לקח חמור – אני נוהג כמוהו ולוקח ג"כ!"; דבר נוסף, אצל בלעם נאמר {שם כב} **<u>וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ</u>**, ואצל אברהם נאמר {בראשית כב, ג} **<u>וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ</u>**.

פירוש הדבר, כל מה שעשה אברהם אבינו, ניסה בלעם הרשע לחקות אותו.

<u>מהדברים האלה הייתי רוצה לקרוא רש"י, וממנו להיכנס למדרש בפרשת השבוע</u>:

<u>אומר רש"י</u>[5] – **ויחבש את אתנו.** מכאן שהשנאה מקלקלת את השורה, שחבש הוא בעצמו. אמר הקדוש ברוך הוא רשע כבר קדמך אברהם אביהם, שנאמר (בראשית כב, ג) וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמורו.

<u>אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה נה, אות ח}</u> – **<u>וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ</u> (בראשית כב, ג), אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אַהֲבָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוּרָה וְשִׂנְאָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוּרָה. אַהֲבָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוּרָה דִּכְתִיב: <u>וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר</u> וגו', וְלֹא הָיָה לוֹ כַּמָּה עֲבָדִים, אֶלָּא אַהֲבָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוּרָה. וְשִׂנְאָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כב, כא): <u>וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתֹנוֹ</u>, וְלֹא הָיוּ לוֹ כַּמָּה עֲבָדִים, אֶלָּא שִׂנְאָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוּרָה ... אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי תָּבוֹא חֲבָשָׁה וְתַעֲמֹד עַל חֲבָשָׁה, תָּבוֹא חֲבָשָׁה שֶׁחָבַשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ לַיְלֵךְ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁל מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כב, י): <u>וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת יָדוֹ</u> וגו', <u>וְתַעֲמֹד עַל חֲבָשָׁה שֶׁחָבַשׁ בִּלְעָם לַיְלֵךְ וּלְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל</u>.**

<u>כותב ה**הדר זקנים** מבעלי התוספות {פר' וירא}</u> – כשהלך בלעם לקלל ישראל א"ל הקב"ה: רשע! אתה חובש חמורך לילך לקלל, אברהם כבר חמורו חבוש לילך למקום מצוה – חמורו יגן על חמורך ...

פירוש הדבר, בלעם חבש את חמורו על מנת ללכת לדבר עבירה – כנגדו, אנחנו נזקקים לחבישה של אברהם אבינו שהלך לעקידה – איזו מין הקבלה זאת?!

בא הגאון **ר' משה פיינשטיין** זצ"ל בספרו **דרש משה**, ועונה תשובה נפלאה;

<u>כותב **ר' משה פיינשטיין**</u> – לכאורה לא מובן הכוונה מה לנו לזה אם קדם אברהם לחבוש בעצמו. ונראה לענ"ד דהקב"ה תובע מהאדם שיעסוק בתורה ובמצוות כמו שדרך האדם לעסוק לצרכיו, כדאיתא בקרא {משלי ב, ד} אם תבקשנה ככסף וגו' אז תבין יראת ה'...

פירוש הדבר, הקב"ה תובע מהאדם שיעסוק בתורה ובמצוות – בדיוק כמו שעוסק בעסקיו! – "כמו שבעסקים שלך אתה אף פעם לא נרדם, כך גם אל תירדם בזמן שאתה לומד תורה!"; האם מצינו פעם מוכר נעליים שנרדם באמצע יום העבודה?! ודאי שלא! אותו הדבר חָיָט – אם היה נרדם באמצע העבודה, היה תופר את האצבע שלו – ממילא, הוא נשאר כל הזמן עירני!

כמה פעמים מצינו אנשים שהתבקשו להשלים מנין בבית אבלים וכד' וסרבו, בטענה שקשה להם לעלות ברגל?! – אבל לעלות ולרדת מאה פעם, כדי להביא נעליים מתאימות ללקוח לא היה קשה לך?! – בשביל להרוויח מאה שקל אתה מוכן, אבל בשביל רצון ה' אין לך?!

<u>ממשיך **ר' משה פיינשטיין** ואומר</u> – ולכן אם נמצא שהדור עוסקים לצרכיהם ביותר מכפי שהורגלו סתם בני אדם, יש טענה על כל אדם שיעסוק בתורה ובמצוות אף באופן זה שהוא יותר מכפי שהיו תובעים מהאדם עד עתה, ויהיה

---

[5] על הפס' [כב, כא].

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ממילא ח"ו קטרוג על ישראל שאינם עוסקים בכח זה. וזהו מה שמבארין בדברי יעקב "ולא למדתי ממעשיו" שעוסק לצרכיו וגם לדבר עבירה לעשות בכוחות אלו לעבודת השי"ת.

אביא דוגמא לדבריו:

לא מזמן נסעתי באוטובוס – אירוע היסטורי ☺; היו בערך 35 אנשים באוטובוס – ראיה שהדבר לא קרה בבני ברק, היות ובבני ברק אין כמות כזאת של אנשים אלא לפחות 350 אנשים ☺. הסתכלתי על הנוסעים – מתוכם 25 אנשים – 'איש ואייפונו בידו' 😐; עוד שניים דיברו בטלפון, והשאר שמו את הראש על החלון וישנו.

אמרתי לעצמי: "25 אנשים יושבים ומסתכלים באייפון – מה יש כבר לראות שם?! ואם תאמר שיעורי תורה? זה לא היה נראה ככה, היות ואף א' לא היה עם כיפה; אז מה ראו? או חדשות או ששחקו משחקים!"

אומר לנו **ר' משה פיינשטיין** – "אם נמצא שהדור עוסקים לצרכיהם ביותר מכפי שהורגלו סתם בני אדם, יש טענה על כל אדם שיעסוק בתורה ובמצוות!"; אם אתה רואה שבאוטובוס כזה יושבים אנשים ושקועים בהבלי העולם הזה, ממילא תגיע גם התביעה – "למה אין לך ביד ספר תהילים או כל ספר לימוד אחר?!"

לר' משה פיינשטיין זצ"ל, קדם ה**סבא מקלם** שהביא את הגמרא במסכת שבת {דף לג, ע"ב}:

<u>מספרת הגמרא {מסכת שבת לג, ב}</u> – לאחר שגזר הקיסר על ר' שמעון ובנו ר' אלעזר מיתה, **איתבו תריסר שני במערתא** הלכו וישבו ר' שמעון ובנו י"ב שנים במערה. מקץ י"ב שנים **אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא** בא אליהו הנביא ועמד על פתח המערה **אמר**: **מאן לודעיה** מי יודיע **לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזירתיה** שמת הקיסר ובטלה הגזירה ? שמעו זאת רשב"י ובנו **נפקו** יצאו מן המערה **חזו אינשי דקא כרבי וזרעי** ראו אנשים חורשים וזורעים את שדותיהם **אמר** עליהם רשב"י: **מניחין חיי עולם** מלימוד התורה **ועוסקין בחיי שעה** בפרנסתם ! **כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם חיזרו למערתכם! הדור אזול איתיבו תריסר ירחי שתא** חזרו למערה י"ב חודשים נוספים. מקץ שנה **אמרי** אמרו לעצמם: **משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש** אולי כופר גם לנו אחר שישבנו במערה י"ב חודש **יצתה בת קול ואמרה צאו ממערתכם. נפקו** יצאו. ראו אנשים עוסקים במלאכתם, כאשר בראשונה **כל היכא דהוה מחי ר' אלעזר** כל מקום שהיה ר' אלעזר מכה במבטו **הוה מסי** היה מרפא **ר"ש. אמר לו: בני די לעולם אני ואתה** שנעסוק בתורה לבדה, הנח לשאר הבריות שיעסקו גם בפרנסתם. **בהדי פניא דמעלי שבתא** לפנות ערב בערב שבת **חזו ההוא סבא** ראו זקן אחד **דהוה נקיט תרי מדאני אסא** אוחז שתי חבילות הדסים **ורהיט בין השמשות** ורץ (להגיע לביתו לפני שתיכנס השבת) סמוך לחשיכה, **אמרו ליה** שאלו אותו רשב"י ובנו: **הני** אלו חבילות ההדסים, **למה לך**?[6] **אמר להו** ענה להם הזקן: **לכבוד שבת** כדי להתענג על ריחם בשבת. שוב שאלו: **ותיסגי לך בחד** ומדוע לא תסתפק בחבילה אחת? ענה הזקן: **חד** חבילה אחת **כנגד {שמות כ-ח} זכור וחד** וחבילה אחת **כנגד {דברים ה-יב} שמור**. **א"ל לבריה**: **חזי כמה חביבין מצות על ישראל**!

אומר ה**סבא מקלם**, בוא ואומר לך מה כאב לר' שמעון בר יוחאי; האם לפני שהוא נכנס למערה לא היו חקלאים?! לא היו זורעים וקוצרים?! לא היו עוסקים קודם לכן בחיי שעה?! – הכל היה. אבל את אותם אנשים שעסקו בחיי שעה, הוא פגש לאחר מכן בבית הכנסת; כשהיו בעבודה, הוא ראה אותם עובדים בכל הכוח – איך הם צועקים "הכל בזול!!". אבל בבית הכנסת בקושי הוציאו קול בתפילה! – וזה מה שכאב לו! וכשיצא רשב"י מהמערה וראה זקן שרץ עם שתי חבילות הדסים והבין שזה בשביל שבת, אמר: "זקן שרץ בשביל שבת?! אם יש כאן אנשים שטורחים גם לצרכי שמים – בשביל זה היה כדאי לצאת מהמערה!"

<u>אומר **ר' משה פיינשטיין**</u> – ולכן נתחכם בלעם הרשע – שבקש קטרוגים על ישראל – להתבזות ולחבוש בעצמו, שלכן יתבע הקב"ה מישראל שג"כ יעבדו את השי"ת אף כשיצטרכו להתבזות, וחשב שזה ליכא מי שנתבזה על דברי תורה, וכן להזדרז כ"כ לעמוד בבוקר, ואמר הקב"ה: רשע! כבר קדמך אברהם שהוא נזדרז בבוקר ונתבזה בעצמו לכבוד קונו ומצותיו אף קודם שהראית שאתה מזדרז ומתבזה לצרכיך ולאיסורים, וליכא שום קטרוג עליהם, רק אתה הרשעת, ותיענש גם בעד זה שכ"כ היית רוצה לעבור את רצון השי"ת...

בא הספר **סוכת דוד**, ואומר יסוד נפלא ביותר, שמצאתי לו ראיה; כמו שהאבות הקדושים היו מרכבה לשכינה, כך מצד הטומאה, בלעם הרשע היה מרכבה לטומאה.

<u>כותב **ר' שמשון מאוסטרופולי** {ניצוצי שמשון}</u> – איתא בלמודי האר"י ז"ל וז"ל: בלעם ועמלק מצד הטומאה יראה ואהבה בטומאה. נגד יראה ואהבה בקדושה, משה ויעקב. והנה בקשר אחד תמצאנו, עכ"ל. ופירוש דבריו מה שאמר והנה בקשר אחד תמצאנו, ר"ל בציור אחד כזה:

בל	**עם**	**יר**	**אה**
עמ	**לק**	**אה**	**בה**

[6] **ברוך שאמר**: בדור שלנו אף א' לא היה שואל 'למה שתים', כי תמיד יש מבצע 1+1 ☺

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

והרי לפניך בלעם ועמלק ויראה ואהבה לכאן ולכאן.

פירוש הדבר, בלעם ועמלק הם אותו שורש! אם ככה, בלעם מייצג את כוחות הטומאה, וכנגדו אברהם אבינו, שמייצג את כוחות הקדושה.

כותב ה**סוכת דוד** {בלק אות מ"ב} – הנה צריכין להבין שהיה כאן כח קטיגוריא גדולה על ישראל, עד שהיו צריכין לשנות מעשה בראשית דהלא כתיב ואל זועם בכל יום ובטלו זה שלא זעם ה' באותן הימים כלל, וש"מ שהיה בכח הקטרוג והקללה שלו כ"כ כח עד שאילו הה אז עת רגע של זעם אז לא היה נשאר שריד ופליט מהם ח"ו ועיין כן ברכות ז', וכיון שהיה הך כח הקטרוג בא נמי בכח של מסירות נפש של ויקם בלעם בבקר ויחבש , שחבש הוא בעצמו מה שלפי בלעם זהו מסירת נפש עבור לקטרג, ולכן היה צריך לזה כח וזכות גדול לעכב זה הקטרוג שבא בכח גדול של ויחבוש בעצמו, ועיין סוכ"ד לפורים {אות ק"ב} שכתבנו בזה, לבאר דברי הגמרא מגילה י"ג: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שעתיד המן הרשע לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקלי המן, והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים ע"כ, ומהו היתה הכח כ"כ בשקלי המן עד כדי כך שהיה צריך להקדים זכותן של ישראל ע"י ששקלו המה שקלים לקרבנות, וחזינן מזה דאם עושה רשע באמת בכל כחו להזיק את ישראל , יש לו כח רב מכח המרכבה הטמאה, דזה לעומת זה עשה אלקים, ולעומת זה, מי שעושה בכל כחוב כחות המרכבה הטמאה, לעומת זה צריכין כבר לזכויות הרבה להינצל, דמסתמא יש שם כבר קטרוגים הרבה שהרי יש תמיד טענות לקטרג על ישראל ולעורר מדת הדין הקשה, ובפרט אז שכבר היה שם גזירת כליה ח"ו, א"כ נעשה סכנה לישראל וצריכין לזכויות באותה מדה של מסירות נפש של הרשע, ובעינן אותה עובדא דקדושה שזהו מבטל כח של עובדא דבלעם הרשע שעשה בטומאה, וכמו"כ היו צריכין עובדא בקדושה שיהיה כנגד עובדת המן בטומאה, והמן כשנתן העשרת אלפים ככר כסף היה בזה מסירות נפש, שהרי הך רשע היה אוהב כסף בכל לבו, ובכל זאת הסכים ליתן זה עבור להרע לישראל, ולכן היה צריך לעשות הפעולה כנגדו היינו השקלים לקרבנות המקדש, שנתנו בכל נדיבות לבם השקלים לקרבנות מעשה להקריב א"ע לה', וכן כאן בלעם עשה מעשה מסירות נפש לחבוש בעצמו, כנגד כבודו ושהוא היה בעל גאוה רבה והקריב כבודו כנגד ישראל, היה צריך מעשה בקדושה כנגדו – של 'וישכם אברהם בבקר', והוא השכים יותר בבקר, וגבי בלעם לא כתיב 'וישכם' ורק 'ויקם', והוא השכים וחבש בעצמו להקריב בנו יחידו האהוב לו ביותר מכל לה', וזהו ביטל מעשה בלעם.

אם אלה הדברים, נוכל ללכת לעוד נק' אחת:

רואה בלעם, שאברהם אבינו – במרכבת הקדושה, לוקח – "**אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ**", הולך בלעם – "**וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ**";

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה נה, אות ח} – **אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם נָהֱגוּ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ** כשלקחו איתם שני מלווים: **אַבְרָהָם וְשָׁאוּל, אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו. שָׁאוּל, (שמואל א כח, ח): וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים עִמּוֹ** [אבנר ועמשא].

נשאלת השאלה – ולמה לא הביא המדרש ראיה גם מבלעם?

אומר ה**אזנים לתורה** {בלק ד"ה 'ושני נעריו עמו'} – והקשו במהרז"ו, למה לא חשיב בלעם? ולפ"ד בלעם לא היה אדם חשוב ולא נהג בדרך ארץ, אלא עשה מה שעשה כדי שיחזיקו אותו לאדם חשוב וכדי לחקות את א"א בכוונה שיותר הקב"ה על אהבתו לזרעו. אבל החיקוי של בלעם היה למטרה הפוכה: אברהם השכים בזריזות לעקד את יצחק בנו ו'לאבד את עם ישראל' העתיד לצאת ממנו – כדי לקיים מצות ה'. אבל הרשע הזה חיקה את הזריזות הזאת כדי לאבד את עם ישראל נגד רצון ה'.

בואו נלך לעוד נק' אחת:

כשאתונו של בלעם סוטה מן הדרך ומועכת לו את רגלו – הוא מכה אותה, ואז פותח לה הקב"ה את פיה; אומרת התורה: {כב, כח} **וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מֶה עָשִׂיתִי לְךָ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים**.

נשאלת השאלה – מה פירוש '**שָׁלֹשׁ רְגָלִים**'?

אומר רש"י – **זה שלש רגלים.** רמז לו אתה מבקש לעקור אמה החוגגת שלש רגלים בשנה.

ולמה דוקא 'שלש רגלים' – חסרים שלשות אחרות?!

התשובה פשוטה מאד, היות ושלשת הרגלים הם כנגד אברהם אבינו;

אומרת הגמרא {מסכת סוכה מט, ב} – **דרש רבא**: **מאי דכתיב {שיר השירים ז-ב} מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב – מה יפו פעמותיהן של ישראל בשעה שעולין לרגל, בת נדיב – בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב, שנאמר {תהילים מז-י} נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם; אלהי אברהם ולא אלהי יצחק ויעקב אלא אלהי אברהם שהיה תחילה לגרים.**

ומה ענין אברהם אבינו לעליה לרגל?

פירש ה**מהרש"א** {חידושי אגדות, שם} – שגם הוא תחילתן של עולים למקום המקדש להר ה' יראה להקריב שם בנו יצחק והקריב עולה תחתיו.

נק' נוספת:

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אומרת התורה: {כג, א} **וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל בָּלָק בְּנֵה לִי בָזֶה שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֶה שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים**: {ב} **וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בִּלְעָם וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ**.

<u>נשאלת השאלה</u> – ולמה דוקא שבעה מזבחות?

<u>אומר רש"י</u> – **את שבעת המזבחת.** שבעה מזבחות ערכתי אין כתיב כאן, אלא את שבעת המזבחות, אמר לפניו אבותיהם של אלו בנו לפניך שבעה מזבחות, ואני ערכתי כנגד כלן. אברהם בנה ארבעה (בראשית יב, ז) ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו, (שם יב, ח) ויעתק משם ההרה וגו', (שם יג, יח) ויאהל אברם וגו' ואחד בהר המוריה. ויצחק בנה אחד (שם כו, כה) ויבן שם מזבח וגו'. ויעקב בנה שתים, אחד בשכם ואחד בבית אל: **ואעל פר ואיל במזבח.** ואברהם לא העלה אלא איל אחד.

פירוש הדבר, כל מעשיו של בלעם הרשע היו מכוונים כנגד אברהם אבינו!

<u>אם אלה הדברים, נוכל להתקדם לשלב נוסף</u>:

בלעם מנסה לקלל את ישראל ולא הולך לו; אומרת התורה: {כג, ז} **וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מֵהַרְרֵי קֶדֶם לְכָה אָרָה לִּי יַעֲקֹב וּלְכָה זֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל**.

<u>נשאלת השאלה</u> – מה פירוש המושג של "**מִן אֲרָם**"?

אומר ה**כלי יקר**, עיקר הקללה יכלה להיתפס רק ביעקב – ולמה? משום שאם הוא יקלל את אברהם, מי אמר שהקללה תחול עליו – אולי היא תחול על בנו?! – ואם על בנו, זה לא מחייב שהיא תחול על יצחק, אלא היא תוכל לחול גם על ישמעאל; אם הוא יקלל את יצחק, יכול להיות שהקללה תיתפס על בניו ולא עליו – ואם תיתפס על בניו, יכול להיות שהיא תחול על עשו ולא על יעקב – אז מה לבסוף הוא עושה?

<u>כותב ה**כלי יקר**</u> – **ויעלהו במות בעל וירא משם קצה העם.** זהו חיפוש ראשון אשר הציץ בשורש של אומה ויחפש וימצא כי מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו כמ"ש (יהושע כד.ב) בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים, דהיינו במות בעל כי אחר הבעלים הלכו כי בעלום אדונים זולתו ית', ומשם ראה קצה העם השורש הוא הקצה ראשון והוא ככולו דמי כי כל הבנים מסתעפים מן השורש וכשהשורש ראוי לקללה ודאי תחול גם על ראש הענפים כי בע"ז פוקד עון אבות על בנים.

ובאה הנבואה לבלעם כי בלק ובלעם נפלו שניהם בטעות גדול, כי ראש יחס אומה אינה מן ארם כי תרח היה חשוב כמת בחייו עד שהיה אברהם פטור מן כבוד אב ואם, ש"מ שאינו מכלל ראש יחס אומה זו, אלא התחלת אומה זו מראש צורים זה אברהם. וז"ש וישא משלו ויאמר מן ארם ינחני בלק שהוא רוצה לעשות ראש לאומה זו את תרח שהיה דר בארם נהרים, מראש הררי קדם דהיינו מן תרח שהיה קודם לאברהם וראהו עובד ע"ז שקים ליה בארור האיש אשר יעשה פסל וגו' (דברים כז.טו) לפיכך בקש לכה ארה לי יעקב כי ודאי תחול הקללה על הפחותים כהוראת שם יעקב, ולכה זועמה ישראל כי ע"י זה יהיה זעם וכעס אפילו אל הטובים שבהם שנרמזו בשם ישראל ע"י שיראו באבדן מולדתם.

בא רש"י בפרשת נח, ומסביר מדוע לא הצליח בלעם לקלל את ישראל:

בפס' האחרון בפרשת נח, אומרת התורה: {יא, לב} **וַיִּהְיוּ יְמֵי תֶּרַח חָמֵשׁ שָׁנִים וּמָאתַיִם שָׁנָה וַיָּמָת תֶּרַח בְּחָרָן**;

<u>אומר רש"י</u> – **וימת תרח בחרן.** לאחר שיצא אברם מחרן ובא לארץ כנען והיה שם יותר משש שנה, שהרי כתוב (יב ד) ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן, (פסוק כו) ותרח בן שבעים שנה היה כשנלד אברם, הרי מאה ארבעים וחמש לתרח כשיצא אברם מחרן, עדיין נשארו משנותיו הרבה. ולמה הקדים הכתוב מיתתו של תרח ליציאתו של אברם, שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קים אברם את כבוד אביו שהניחו זקן והלך לו, לפיכך קראו הכתוב מת, שהרשעים אף בחייהם קרויים מתים, והצדיקים אף במיתתן קרויים חיים, שנאמר (שמואל ב' כג כ) ובניהו בן יהוידע בן איש חי: **בחרן.** הנו"ן הפוכה, לומר לך עד אברם היה חרון אף של מקום בעולם.

יוצא א"כ, שמאברהם אבינו הסתלק החרון אף מהעולם – ולמה?

<u>אומר **רבינו בחיי**</u> – **ואפשר** עוד לתת טעם בנו"ן הפוכה של חרן, כי ההפוך יורה על התהו, ועד כאן נמנים שני אלפים תהו, ומאברהם ואילך נמנים שני אלפים תורה, כי הוא התחיל להזהיר העולם באור התורה ובפרסום האמונה והיחוד.

א"כ היות ומאברהם אבינו התחילו אלפים שנות תורה, לכן פסק החרון אף מן העולם; בלעם רוצה לקלל את תרח היות ובזמנו היה חרון אף בעולם, אבל זה לא צלח לו – כי אברהם אבינו זה מעין בנין חדש!

<u>אומר ה**אור החיים הקדוש**</u> – והוא אומרו **כי מראש צורים אראנו** וגו' פירוש צורים הם האבות כידוע והוא הביט וראה ראש הצורים שהם תרח ואבותיו ולא ראה מקום שממנו יעורר הדינים עליהם:

ושיעור הכתוב הוא על זה הדרך כי טעם שאני אומר לא זעם ולא קבה לא שבקשתי בחלק מהם לבד לא כן הוא אלא אני רואה ראש צורים, גם חפש אחר שורש האמהות והוא אומרו

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ומגבעות אשורנו, ובכל זה לא מצא מקום שיכנס דרך שם, ולהיות שיש להקשות בדבר איך יתכן שלא מצא נגע בראשונים תרח ואבותיו גם בתואל ולבן, לזה אמר **הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב** פירוש לבדד שאין שורשו משורש תרח ואבותיו וממין ענף ההוא אלא לבדד מין מחצב נשמות ישראל אין לו שום קורבה מהמולידים...

אם אלה פני הדברים נוכל להתחיל לסגור קצוות – שימו לב ליסוד הנפלא:

בא ה**מהר"ל** בביאורו לפרקי אבות, ומבאר את הענין של אברהם כמרכבה לקדושה ובלעם כמרכבה לטומאה;

כותב ה**מהר"ל** {דרך חיים פ"ה י"ט} – יש לך לדעת כי אברהם היה ראש לאומה הישראלית, וכשם שהיה אברהם ראש לאומה הישראלית כך היה בלעם ראש לאומות לפי שהיה נביא לאומות העולם.

בא הספר **ממעמקים**, ואומר יסוד מרבותינו חכמי הסוד:

אומרת התורה בפרשת וישלח: {לו, לא} **וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:** {לב} **וַיִּמְלֹךְ בֶּאֱדוֹם בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה**.

כותב הספר **ממעמקים** {פ' בלק מאמר נ"ה} – ומבואר בחז"ל {ראה תחילת ספר עץ חיים}, כי אותם מלכים אשר מלכו באדום מיצגים את שורשי הרע בעולם. אומנם המלך המוזכר שם בראשונה הוא "בלע בן בעור", ומבואר בחז"ל, שהכוונה לבלעם בן בעור המוזכר בפרשתנו, כמ"ש בספר שיח יצחק {ליקוטים ה}: "בלע בן בעור, והוא בלעם"[7]. הרי מבואר הדבר, כי בלעם הוא ראש לאומות המייצגות את בחינות הרע בעולם.

אומר ה**מהר"ל** {דרך חיים שם} – ולפיכך נמצא שני דברים אצל אברהם ואצל בלעם בשווה. אצל אברהם כתיב: {בראשית כב} "ויחבוש את חמורו", ובבלעם כתיב {במדבר כב} "ויחבוש את אתונו" וביאור דבר זה כי מחמת שאברהם ראוי לו להתעלות מצד שהוא ראש ואב המון גוים, כתיב אצלו והוא רוכב על החמור, כלומר שהוא מתעלה על המדרגה החמרית...

הנה, החמור הוא בעל חי המייצג את ענין החומר והגשם בעולם. תכונתו של החמור להיות מופעל ולהתפעל מעיצוב שמעצבים אותו ולהיות נמשך לכוון שמכוונים אותו – כדוגמת העבד שנמשך בלא דעת אחרי הנהגת אדונו. ובמקביל, היסוד והשורש לכל רע הוא, ההליכה וההימשכות אחר הרצון החומרי והרגש הטבעי. לדוגמא, כותב הרמב"ם {מורה נבוכים ח"א נ"ד}, שהכועס הרי זה מורה שהוא נפעל, והרי הוא כחומר ביד היצר – שכועס כאשר יש דבר המכעיס אותו, ואינו שולט ברוחו לשלוט על הרגשתו. ומסיים הרמב"ם {שם}: "כל הִפָּעֲלות רע" – פירוש, כי כל מי שמתפעל מכוח חיצוני ואין לו כוח לעצב את מציאותו כפי האמת, הרי הוא שייך לבחינת הרע ולמידת החמור.

תכלית האדם, להתרומם ממידת החמור – להיות מנהיג ולא מונהג, שליט ולא נשלט, פועל ולא נפעל, צורה ולא חומר. בבחינה זו {להיות מנהיג} דבק אבי האומה הישראלית, כרמוז בכתוב {בראשית כב ג}: "וישכם אברהם בבקר **ויחבש את חמרו**". ומבאר בזה המהר"ל {גבורות ה' פרק כ"ט}, שדבר זה רומז על כוחו של אברהם אבינו שהנהיג את חומרו ורצונותיו הגשמיות, ועיצב אותם כפי מרות שכלו.

לעומת זאת עמד בלעם – ראש לבחינות אומות העולם. ומבאר המהר"ל גדרו {שם}: "אבל הפרש יש בין אברהם ובין בלעם, כי אצל אברהם כתיב חמור שהוא זכר, ודבר זה ראיה שאין לאברהם צירוף כלל אל המדריגה החמרית רק רוכב עליו ומתעלה עליו ביותר כאשר ראוי לפי מדריגתו, לכך היה החמור זכר כי אין לו שום חבור וצירוף אל זכר, וכך היה אברהם נבדל מן המדרגה החומרית רק מתעלה עליה. אבל בלעם היה רוכב על אתונו, שהיא נקבה, ואין ספק כי הזכר יש לו חבור אל הנקבה. וכך בלעם היה למדריגתו חבור אל החומרי. וזה אמרם {ע"ז ד' ע"ב}: בלעם בא על אתונו שנאמר "ההסכן הסכנתי לעשות לך", מלשון ותהי למלך סוכנת, ורמזו ההבדל הגדול שהיה בין אברהם ובין בלעם, כי אברהם היה **נבדל** מן החומרי, אבל בלעם היה מתחבר אל החומר. ולפיכך אמרו שבא על אתונו כאשר היה לבלעם חיבור אל אתונו".

הרי התבאר לנו נקודת ההבדל בין אברהם אבינו ובלעם הרשע, שאברהם אבינו אחז במידת הצורה המושלמת, ומכוח זה השלים את עצמו בכל המעלות המעולות. לעומת זאת, בלעם אחז בבחינת החומר, ומכוח זה נבע כל התנהגותו השלילית.

על פי דרכנו, יש לבאר את המשך הכתוב {שם}: וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו **אִתּוֹ**. ומבאר המהר"ל, כי המלים "שני נעריו" מרמזים לשני היצרים המנסים לעצב את האדם ולמשוך אותו לצד הרע, וז"ל {ספר חידושי אגדות מסכת סנהדרין}: "כי אלו שני נערים – שני יצרים אשר האחד הוא יצרא דערוה והשני יצרא דעבודה זרה, והם נקראו 'נעריו' כדכתיב {בראשית ח} 'כי יצר לב האדם רע **מנעוריו**'".

אמנם מדויק בכתוב, כי אברהם לקח את אותם שני נערים "אתו" – שהיו טפלים לו ונתונים תחת שליטתו – שזו היא משמעות המלה "את", המורה על דבר טפל לדבר אחר

[7] מקורו מדברי האריז"ל וז"ל {שער מאמרי רשב"י – פירוש האדרא רבא קדישא}: "המלך האחד בלע בן בעור והוא סוד הדעת, ולכן משה רבינו ע"ה היה מבחינת הדעת של הקדושה, וכנגדו היה בלעם בן בעור בדעת הקליפה".

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

עיקרי, כמ"ש חז"ל {ברכות לו ע"ב}: "ערלתו **את** פריו – את **הטפל** לפריו..."., ואמרו עוד {עירובין ד' ע"ב}: "רחץ **את** כל בשרו – את **הטפל** לבשרו". אותם שני כוחות (שני נעריו) הצטרפו אל אברהם באופן של טפל לעיקר, שהיו נתונים תחת מרות שכלו, וכן כותב המהר"ל {שם}: "ואצל אברהם כתיב 'עמו' שהיה אברהם **גובר** על שני יצרים אלו ולא היו מושלים [עליו אבל אברהם משל עליהם]".

לעומת זאת, אצל בלעם כתוב {במדבר כב, כב}: "וְהוּא רֹכֵב עַל אֲתֹנוֹ וּשְׁנֵי נְעָרָיו **עִמּוֹ**". עמו בכל מקום הוא מלשון חיבור בשווה לו, כמ"ש {קידושין כ' ע"א}: "כי טוב לו 'עמך' – עמך במאכל ועמך במשתה". בלעם הלך יחד בשווה עם אותם שני נערים המייצגים את כלל כוחות הרע, כיון שהוא התייחס אליהם, והיה נמשך אחרי בחינתן.

עכ"ד הנפלאים.

מהדברים האלה הייתי רוצה לגשת לנושא שלישי, ואתו לסגור את השיעור:

כידוע, בני ישראל נצטוו על שתי מצוות קודם יציאתם ממצרים – דם פסח ודם מילה; אמר הקב"ה למשה: "מי שלא ישחט את אלהי מצרים – לא יצא ממצרים!" – {שמות ח, כב} **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם נִזְבַּח לַה' אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא יִסְקְלֻנוּ** – "ריבונו של עולם, זה לא ילך!"; בכל זאת, הולכים בני ישראל, קונים בשבת כבשים וקושרים אותם לכרעי המיטה. אבל יש דבר נוסף; אמר הקב"ה: "**וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ**"[8]

<u>אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה יט, אות ה}</u> – **וְהָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ לְגָאֳלָן וְלֹא הָיָה לָהֶם זְכוּת, מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לְמֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ לֵךְ וּמְהוֹל אוֹתָם. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שָׁם הָיָה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁמָּל אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ה, ב): וְשׁוּב מֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית, וְהַרְבֵּה מֵהֶן לֹא הָיוּ מְקֻבָּלִים עֲלֵיהֶם לָמוּל, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיֵּעָשׂוּ הַפֶּסַח וְכֵיוָן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה אֶת הַפֶּסַח גָּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וְנוֹשְׁבוֹת בַּגַּן עֵדֶן מִן הָרוּחוֹת שֶׁבַּגַּן עֵדֶן הָלְכוּ וְנִדְבְּקוּ בְּאוֹתוֹ הַפֶּסַח, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד, טז): עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן, וְהָיָה רֵיחוֹ הוֹלֵךְ מַהֲלַךְ אַרְבָּעִים יוֹם, נִתְכַּנְסוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֵצֶל מֹשֶׁה אָמְרוּ לוֹ בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ הַאֲכִילֵנוּ מִפִּסְחָךְ, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ עֲיֵפִים מִן הָרֵיחַ, הָיָה אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם אֵין אַתֶּם נִמּוֹלִין אֵין אַתֶּם אוֹכְלִין, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח וגו', מִיָּד נָתְנוּ עַצְמָן וּמָלוּ, וְנִתְעָרֵב דַּם הַפֶּסַח בְּדַם הַמִּילָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹבֵר וְנוֹטֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְנוֹשְׁקוֹ וּמְבָרְכוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טז, ו): וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וגו', חָיִי בְּדַם הַפֶּסַח, חָיִי בְּדַם מִילָה.**

---

[8] שמות יב, מח.

<u>נשאלת השאלה</u> – מה היה כ"כ דחוף לחייב אותם על המילה דוקא עכשיו?!

התשובה לכך טמונה בהגדה של פסח – שם אנחנו אומרים: "**בָּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בָּרוּךְ הוּא**" – איך אומרים בשפה של היום – "מילה של הקב"ה זו מילה!" ☺

<u>נשאלת השאלה</u> – ולמה שלא ישמור 'הבטחתו לישראל' – זה הרי לא בנאדם עם אינטרסים?

כתוב כאן דבר נורא!

בברית בין הבתרים, אמר הקב"ה לאברהם אבינו: {בראשית טו, יג} **יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה**: {יד} **וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל**.

פירוש הדבר, אמר הקב"ה לאברהם אבינו: "ממצרים אני מוציא רק מי שהוא מזַרְעֲךָ!!!"

בא **הרמב"ם** ואומר, שאברהם אבינו 'שתל' שני יסודות בעם ישראל – התנתקות מעבודה זרה, שזרק עצמו לכבשן האש. וברית מילה – כשאדם מכניס את בנו בברית המילה, הוא מברך: "**בָּרוּךְ אַתָּה ה' , אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ**";

<u>כותב **הרמב"ם** {הלכות עבודה זרה, פ"א ה"ג}</u> – **וּבֶן אַרְבָּעִים שָׁנָה הִכִּיר אַבְרָהָם אֶת בּוֹרְאוֹ. כֵּיוָן שֶׁהִכִּיר וְיָדַע הִתְחִיל לְהָשִׁיב תְּשׁוּבוֹת עַל בְּנֵי אוּר כַּשְׂדִּים וְלַעֲרֹךְ דִּין עִמָּהֶם וְלוֹמַר שֶׁאֵין זוֹ דֶּרֶךְ הָאֱמֶת שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים בָּהּ וְשִׁבֵּר הַצְּלָמִים וְהִתְחִיל לְהוֹדִיעַ לָעָם שֶׁאֵין רָאוּי לַעֲבֹד אֶלָּא לֵאלֹהַּ הָעוֹלָם וְלוֹ רָאוּי לְהִשְׁתַּחֲוֹת וּלְהַקְרִיב וּלְנַסֵּךְ כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּהוּ כָּל הַבְּרוּאִים הַבָּאִים. וְרָאוּי לְאַבֵּד וּלְשַׁבֵּר כָּל הַצוּרוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעוּ בֶּהֶן כָּל הָעָם כְּמוֹ אֵלּוּ שֶׁהֵם מְדַמִּים שֶׁאֵין שָׁם אֱלוֹהַּ אֶלָּא אֵלּוּ. כֵּיוָן שֶׁגָּבַר עֲלֵיהֶם בִּרְאָיוֹתָיו בִּקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ לְהָרְגוֹ וְנַעֲשָׂה לוֹ נֵס וְיָצָא לְחָרָן. וְהִתְחִיל לַעֲמֹד וּלְקָרֹא בְּקוֹל גָּדוֹל לְכָל הָעוֹלָם וּלְהוֹדִיעָם שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֱלוֹהַּ אֶחָד לְכָל הָעוֹלָם וְלוֹ רָאוּי לַעֲבֹד. וְהָיָה מְהַלֵּךְ וְקוֹרֵא וּמְקַבֵּץ הָעָם מֵעִיר לְעִיר וּמִמַּמְלָכָה לְמַמְלָכָה עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאֶרֶץ כְּנַעַן וְהוּא קוֹרֵא שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כא-לג) 'וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם'. וְכֵיוָן שֶׁהָיוּ הָעָם מִתְקַבְּצִין אֲלָיו וְשׁוֹאֲלִין לוֹ עַל דְּבָרָיו הָיָה מוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּעְתּוֹ עַד שֶׁיַּחְזִירוּהוּ לְדֶרֶךְ הָאֱמֶת עַד שֶׁנִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו אֲלָפִים וּרְבָבוֹת וְהֵם אַנְשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם וְשָׁתַל בְּלִבָּם הָעִקָּר הַגָּדוֹל הַזֶּה וְחִבֵּר בּוֹ סְפָרִים וְהוֹדִיעוֹ לְיִצְחָק בְּנוֹ. וְיָשַׁב יִצְחָק מְלַמֵּד וּמַזְהִיר. וְיִצְחָק הוֹדִיעַ לְיַעֲקֹב וּמִנָּהוּ לְלַמֵּד וְיָשַׁב מְלַמֵּד וּמַחֲזִיק כָּל הַנִּלְוִים אֵלָיו. וְיַעֲקֹב אָבִינוּ לִמֵּד בָּנָיו כֻּלָּם וְהִבְדִּיל לֵוִי וּמִנָּהוּ רֹאשׁ וְהוֹשִׁיבוֹ בִּישִׁיבָה לְלַמֵּד דֶּרֶךְ הַשֵּׁם וְלִשְׁמֹר מִצְוֹת אַבְרָהָם. וְצִוָּה אֶת בָּנָיו שֶׁלֹּא יַפְסִיקוּ מִבְּנֵי לֵוִי מֻמְנֶה אַחַר מֻמְנֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשָּׁכַח הַלִּמּוּד. וְהָיָה הַדָּבָר הוֹלֵךְ וּמִתְגַּבֵּר בִּבְנֵי יַעֲקֹב**

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

וּבַנְּוִים עֲלֵיהֶם וְנָעֲשֹׂית בָּעוֹלָם אֻמָּה שֶׁהִיא יוֹדַעַת אֶת ה'. עַד שֶׁאָרְכוּ הַיָּמִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וְחָזְרוּ לִלְמֹד מַעֲשֵׂיהֶן וְלַעֲבֹד כּוֹכָבִים כְּמוֹתָן חוּץ מִשֵּׁבֶט לֵוִי שֶׁעָמַד בְּמִצְוַת אֲבוֹת. וּמֵעוֹלָם לֹא עָבַד שֵׁבֶט לֵוִי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וְכִמְעַט קָט הָיָה הָעִקָּר שֶׁשָּׁתַל אַבְרָהָם נָעֳקַר וְחוֹזְרִין בְּנֵי יַעֲקֹב לְטָעוּת הָעוֹלָם וּתְעִיוֹתָן. וּמֵאַהֲבַת ה' אוֹתָנוּ וּמִשְׁמְרוֹ אֶת הַשְּׁבוּעָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וּשְׁלָחוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּתְנַבֵּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבָחַר ה' יִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה הִכְתִּירָן בְּמִצְוֹת וְהוֹדִיעָם דֶּרֶךְ עֲבוֹדָתוֹ וּמַה יִּהְיֶה מִשְׁפַּט עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְכָל הַטּוֹעִים אַחֲרֶיהָ.

אם ככה, יכל הקב"ה להוציא ממצרים את שבט לוי בלבד – "הבטחתי לאברהם **יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ** ... **וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל** – רק אלו שכפרו בע"ז ומלו את עצמם. אחרים לא שייכים לזַרְעֲךָ!"

ומה עשה הקב"ה? ברחמיו המרובים, נתן להם שתי מצוות כדי לחברם לאברהם אבינו – "**מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם**";

<u>אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה טז, אות ב}</u> – **מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם, כְּלוֹמַר מִשְׁכוּ יְדֵיכֶם מֵעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וּקְחוּ לָכֶם צֹאן.**

אמר הקב"ה: "אני מוכן לשנות סדרי בראשית, מוכן להוציא ריח מגן עדן, מוכן לעשות הכל – על מנת שיותר ויותר יהודים יתחברו לתורתו ומורשתו של אברהם אבינו. לקיים מה שנאמר "**יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ**" – מי שדבק במידתו של אברהם אבינו – הוא יצא ממצרים!" – ואת היסוד הזה, ידעו כל העולם.

עפ"י זה נוכל להבין:

בלעם מנסה לקלל את ישראל בכל דרך אפשרית – ולא מצליח; אמר בלעם לבלק: "תשמע, ניסיתי הכל – אחורה וקדימה – לא הולך כלום. נשארה רק דרך א' – אתן לך עצה, ואם תשתמש בה – תצליח; הקב"ה הוציא את ישראל ממצרים על תנאי של שתי מצוות – דם פסח ודם מילה; אם לא יהיה בידם שתי המצוות הללו, תצליח לגבור עליהם!"

יש לזכור, שרובו של עם ישראל במדבר לא נימולו, היות ולא נשבה רוח צפונית שתרפא את מקום המילה; היחידים שמלו עצמם, תוך סכנת נפשות, היו שבט לוי. משה רבינו נמצא במדבר כבר 40 שנה – זו השנה האחרונה לפני כניסתם לארץ, וממילא נשאר רק הדור החדש במדבר שעדיין לא מל את עצמו; אם הם ערלים, חסר להם עוד דבר א' כדי להתנתק מאברהם אבינו – לעבוד עבודה זרה; אמר בלעם לבלק: "לך ותחטיא אותם בבנות מואב. אבל בנות מואב לבדן זה לא מספיק – תגרום להם גם לעבוד ע"ז!" – אז מה הם עשו? הביאו איתם ע"ז שנקראת 'פעור' – ומזה העבודה זרה הזאת?

לאחר שהיו אוכלים, היו שותים חומר משלשל והיו עושים את הצרכים שלהם על עבודה זרה שנקראה 'פעור' – ולמה נקרא שמה 'פעור'? פירש"י: פעור על שם שפוערין לפניו פי הטבעת ומוציאין רעי וזו היא עבודתו.

אם יפרו ברית מלה ויעבדו לפעור, הם יתנתקו מאברהם אבינו, וממילא יוכל בלק לגבור עליהם!

כשזמרי בן סלוא מגיע עם כזבי בת צור – באותו הזמן הם עובדים לפעור והולכים עם בנות מואב; אומרת התורה: {כה, ו} **וְהַמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד**;

<u>כותב ה**מנחת עני** {פ' פנחס}</u> – עוד יש לפרש במה שאמר "**וְהַמָּה בֹכִים**" שהיו קורין קריאת שמע, עפ"י מה דאמרו רז"ל {ברכות ה'.}: אם יראה אדם שיצרו מתגבר עליו יעסוק בתורה, אם חוזר בו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע, אם חוזר בו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה, עכ"ל. וי"ל, הלא קריאת שמע הוא בכלל התורה ואיך יתכן לומר שאם לא חזר היצר הרע מן הכלל שיחזור על ידי הפרט, גם בלאו הכי קשה להבין שע"י קריאת איזו פרשיות יגבר על היצר הרע, ועוד קשה, אם הזכרת יום המיתה הוא דבר שמועיל ביותר אם גם למה לו בתחלת התקנות לעסוק בתורה ולקרוא קריאת שמע, למה לא יזכיר לו בתחלה יום המיתה לכבשו?

לכאורה, הזכרת יום המיתה לא אצל כל האנשים פועל; ישנם אנשים שבטוחים שיחיו לנצח; האם יש אנשים שיעלו בדעתם שבזמן שהם ממתינים בתחנת האוטובוס, יגיע טרקטור וימחץ אותם?! אשה מחתנת ילד ולמחרת מתה בפתאומיות – מי יעלה על דעתו שזה יכול לקרות לו?!

<u>ממשיך ה**מנחת עני** ואומר</u> – ולבאר זה יש לומר, דידוע שיש שני מיני יראה, יראת הרוממות ויראת העונש, והמעולה בהן היא יראת התרוממות לחדול מלחטוא ע"י שמכיר גדולת הבורא ב"ה ומידותיו הגבוהות והנישאות, וע"י זה יבא לאהבה את ה', ואין לך ענין מעולה ומשובח יותר לעורר לאהבת הבורא מלמוד תורה, שעל ידה יכיר איך מתנהג הקב"ה בבריותיו במדת טובו וחסדו עד אין חקר ואיך כל מצותיו מורים על זה שחונן את האדם להעלותו למדות מעולות לטוב לו בעולם הזה ובעולם הבא, אכן אם לא יועיל זה לבטל יצרו הרע ולהעלותו למדרגת יראת התרוממות אז ינסה להכניעו ע"י יראת עונש ויקרא קריאת שמע, דהיינו שישים ללבבו מה שנאמר בקריאת שמע "והיה אם שמוע תשמעו וגו' ונתתי מטר ארצכם וגו' השמרו לכם פן יפתה לבבכם וגו' וחרה אף ה' בכם" {דברים יא יג – יז}, ואולי מה שלא הצליח בידו להשיג ע"י יראת התרוממות ישיג ע"י יראת העונש ותקות הגמול ועל ידי זה יבטל תאוותיו לחטוא, אכן לפעמים גם זה לא יועיל, כי בקלות דעת יחשוב אף שמאמין בשכר ועונש הלא כעת אין חסר לי כלום, ועוד יהיה לי פנאי

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

לכבוש יצרי הרע כשאראה סכנה או כשיקרבו לי ימי הזקנה, ולזה אמר 'יזכיר לו יום המיתה', שאין לבטוח שעוד רחוק הוא כי אין מי שיודע קיצו, ואולי קרוב מאוד, כמו שאמר התנא {שבת קנ"ג.}: שוב יום אחד לפני מיתתך שמא תמות למחר, ובאשר שלחדול מלחטוא רק מיראת המות הקרוב היא מדה הפחותה ביותר בערך האדם לכן מזכירה לבסוף אחר שלא יכול לכבוש יצרו לא במדת יראת התרוממות ולא ביראת הגמול. ואולי גם זה כוונת התרגום 'והמה בוכים פתח אוהל מועד' שהיו קוראים קריאת שמע, לומר אחרי שידעו שחטאו היו בוכים על מה שמודיע להם קריאת שמע שיחרה אף ה' על עובדי עבודה זרה, כאשר באמת נאמר ויחר אף ה' בישראל {במדבר כ"ה ג'}.

עכ"ד.

דבר נוסף מונח כאן – מדוע הם קראו קריאת שמע; באותו מקום בגמרא [ברכות יב, ב] שכתוב שבקשו חז"ל לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, אומרת הגמרא דבר נוסף – **דתניא**: "**אחרי לבבכם**", **זו מינות** מה שנאמר בפרשת ציצית "ולא תתורו אחרי לבבכם", הכוונה היא שלא להתבונן בדברי מינות; **וכן הוא אומר {תהילים יד-א} אמר נבל בלבו אין אלהים** הרי שהלב הוא המקום העלול למינות. "**אחרי עיניכם**" **זה הרהור עבירה, שנאמר {שופטים יד-ג} ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני**, הרי שראיית העין היא העלולה להביא למחשבת ערוה. "**אתם זונים**" **זה הרהור ע"ז** שלא יהרהר בה; **וכן הוא אומר {שופטים ח-לג} ויזנו אחרי הבעלים** הרי שלשון 'לזנות' נאמרת על ההליכה אחרי ע"ז.

פירוש הדבר, באה קריאת שמע להזהיר אותנו מן הזנות ומן העריות. לכן כשעם ישראל עבדו לפעור – הם קראו דוקא קריאת שמע!

ומה עשה פנחס?

אומרת התורה: {כה, ז} **וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ.**

כותב **האגרא דפרקא** {אות רנ"ז} – בת"ז תיקון יו"ד [כ"ה ע"ב], דק"ש אינון רמ"ח תיבין עם אל מלך נאמן, ובגין דלא יעבדון הפסקה תקנו למהדר שליחא דצבורא ה' אלהיכ"ם אמ"ת עכ"ל. נשמע מזה מי שאומר ק"ש בפני עצמה בלא הברכות, יאמר א"ל מל"ך נאמ"ן להשלים רמ"ח, ותתבונן בפסוק "וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן כו' ויקם מתוך העדה ויקח רמ"ח ביד"ו והמה בכים וכו', עיין בתרגום יונתן שכתב שהם היו קורין את שמע, ולא נודע הרמז במקרא, אבל נ"ל לרמז, ויקם מתוך העד"ה, כי בעדה עשרה משלימין רמ"ח על ידי חזרת הש"ץ – "י"י אלקיכ"ם אמ"ת", משא"כ פנחס שקם מתוך העד"ה ונשאר יחידי, ויקח רמ"ח ביד"ו, תצרף רמ"ח לי"ד – רמ"ח י"ד בגי' א"ל מל"ך נאמ"ן. היינו שהוצרך להשלים על ידי א"ל מל"ך נאמ"ן, ולרמז זה לקח רמ"ח בי"ד.

כותב **ר' נחמן מברסלב** {ליקוטי מוהר"ן תורה ל"ו} – על מנת להכניע את מלכות הרשעה ולהיכלל בתחום המלכות דקדושה יש לקבל עול מלכות שמים בקריאת 'שמע ישראל' ו'ברוך שם' בעיניים עצומות. קריאת שמע מקבילה לשנים עשר שבטי י-ה, וכשאדם אומר אותה נשמתו נפרדת מן המידות הרעות ונכנסת תחת ממשלת הקדושה. קריאת שמע בלבד עשויה לסייע לאדם כנגד הרהורי עבירה הבאים אליו באקראי, אך כשמחשבתו של אדם מוצפת בהרהורים כאלה עליו להזיל דמעות תוך כדי הקריאה.

יזכנו הקב"ה לגאולה השלימה ב"ב אמן ואמן!!!

<u>פרשת בלק – ראייה של ציפור – שנת תשפ"א</u>.

פרשת השבוע שנקרא השבת בע"ה, פרשת בלק. פרשה שיש בה כמה דברים מיוחדים. הראשון שבהם הוא שם הפרשה שנקראה על שמו של גוי; מכל ששת הפרשיות הקרויות על שמם של אנשים, הפרשה הזו היא היחידה שקרויה על שם אדם שאינו בן ברית. יש לנו פרשת נח, פרשת חיי שרה, פרשת יתרו, פרשת קרח, פרשת פינחס

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

והפרשה הזו – פרשת בלק שהיה גוי, והשאלה שנשאלת היא, למה נקראה הפרשה על שמו של גוי ערל?

דבר נוסף, בפרשה הזו לא כתובה אף מצוה. ידוע שמפרשת בא, כמעט ובכל פרשה יש מצוות ובפרשה הזו אין. דבר נוסף, מתעסקת הפרשה בענייני משיח צדקנו כמ"ש ה**רמב"ם** {הלכות מלכים, פי"א ה"א} – **הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ עָתִיד לַעֲמֹד וּלְהַחְזִיר מַלכוּת דָּוִד לְיָשְׁנָהּ לַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשׁוֹנָה. וּבוֹנֶה הַמִּקְדָּשׁ וּמְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל. וְחוֹזְרִין כָּל הַמִּשְׁפָּטִים בְּיָמָיו כְּשֶׁהָיוּ מִקֶּדֶם. מַקְרִיבִין קָרְבָּנוֹת. וְעוֹשִׂין שְׁמִטִּין וְיוֹבְלוֹת כְּכָל מִצְוָתָן הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בּוֹ אוֹ מִי שֶׁאֵינוֹ מְחַכֶּה לְבִיאָתוֹ, לֹא בִּשְׁאָר נְבִיאִים בִּלְבַד הוּא כּוֹפֵר. אֶלָּא בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה רַבֵּנוּ. שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה הֵעִידָה עָלָיו שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ל-ג) 'וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ' וְגוֹ' (דברים ל-ד) 'אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם' וְגוֹ' (דברים ל-ה) 'וֶהֱבִיאֲךָ ה''. וְאִלּוּ הַדְּבָרִים הַמְפֹרָשִׁים בַּתּוֹרָה הֵם כּוֹלְלִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ עַל יְדֵי כָּל הַנְּבִיאִים. אַף בְּפָרָשַׁת בִּלְעָם נֶאֱמַר וְשָׁם נַבִּא בִּשְׁנֵי הַמְּשִׁיחִים. בַּמָּשִׁיחַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא דָּוִד שֶׁהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד צָרֵיהֶם. וּבַמָּשִׁיחַ הָאַחֲרוֹן שֶׁעוֹמֵד מִבָּנָיו שֶׁמּוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל בָּאַחֲרוֹנָה. וְשָׁם הוּא אוֹמֵר (במדבר כד-יז) 'אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה' זֶה דָּוִד. (במדבר כד-יז) 'אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב' זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. (במדבר כד-יז) 'דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב' זֶה דָּוִד. (במדבר כד-יז) 'וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל' זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ** – א"כ המקור לענייני המשיח, נמצא כאן בפרשת השבוע.

דבר נוסף שעוסקת בו הפרשה, זה דמותו של בלעם; בלעם היה א' משבעה נביאים שהעמיד הקב"ה לאומות העולם, ובלעם היה האחרון שבהם;

<u>אומר ה**תנא דבי אליהו** [פכ"ח]</u> – **כיון שבא נח ובניו לעולם, א"ל הקב"ה לשם: שֵׁם, באו עשרה דורות הראשונים והחרבתי את עולמי מפניהם מה הועלתי בעולמי, עכשיו שא נבואה והתנבא אם יקבלו תורתי עליהם. שֵׁם נתנבא ארבע מאות שנה ולא קיבלו ממנו, מכאן ואילך אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליהוא בן ברכאל הבוזי ואיוב מארץ עוץ ובלעם בן בעור האחרון שבכולם. ומפני מה נתנבא בלעם? מפני שעתידין אומות העולם לומר ליום הדין: ריבונו של עולם אלו נתן לנו נביא כמשה, כבר קבלנו תורתך. לפיכך נתן להם בלעם בן בעור שישמעו לו בחכמתו** [שהיתה] **יותר ממשה** – ועם כל זה, לא רק שלא זכו להתקרב לקב"ה, אלא להיפך, הוא ריחק אותם עוד יותר. **במשה יתר אות אחת בבלעם חסר אות אחת, במשה חסר דבר אחד בבלעם יתר דבר אחד, במשה כתיב {ויקרא א, א} ויקרא אל משה, בבלעם כתיב ויקר אלהים אל בלעם, במשה הוא אומר {דברים יד} ואתה פה עמוד עמדי ובבלעם הוא אומר {במדבר כד} נופל וגלוי עינים. ובלעם יתר בדבר משה. במשה הוא אומר {שמות לג, יג} הודיעני נא את דרכך, ובבלעם הוא אומר {במדבר כד} ויודע דעת עליון. במשה הוא אומר {שמות לג} הראני נא את כבודך ובבלעם הוא אומר מחזה שדי יחזה.**

<u>אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה כ, אות א}</u> – **וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר (במדבר כב, ב), זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (דברים לב, ד): הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, לֹא הִנִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים פִּתְחוֹן פֶּה לֶעָתִיד לָבוֹא לוֹמַר שֶׁאַתָּה רִחַקְתָּנוּ, מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֵׁם שֶׁהֶעֱמִיד מְלָכִים וַחֲכָמִים וּנְבִיאִים לְיִשְׂרָאֵל, כָּךְ הֶעֱמִיד לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. הֶעֱמִיד שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל כָּל הָאָרֶץ, וְכֵן עָשָׂה לְנְבוּכַדְנֶצַּר, זֶה בָּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאָמַר כַּמָּה רְנָנוֹת וְתַחֲנוּנִים, וְזֶה הֶחֱרִיבוֹ וְחָרַף וְגִדֵּף, וְאָמַר (ישעיה יד, יד): אֶעֱלֶה עַל בָּמֳתֵי עָב. נָתַן לְדָוִד עֹשֶׁר וְלָקַח הַבַּיִת לִשְׁמוֹ, וְנָתַן לְהָמָן עֹשֶׁר וְלָקַח אֵמָה שֶׁלֹּמָה לְטָבְחָה. כָּל גְּדֻלָּה שֶׁנָּטְלוּ יִשְׂרָאֵל אַתְּ מוֹצֵא שֶׁנָּטְלוּ הָאֻמּוֹת כֵּיוֹצֵא בָהּ, הֶעֱמִיד מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, וּבִלְעָם לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. רְאֵה מַה בֵּין נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל לִנְבִיאֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל מַזְהִירִין אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֵרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לג, ז): וְאַתָּה בֶן אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ וגו', וְנָבִיא שֶׁעָמַד מִן הַגּוֹיִם הֶעֱמִיד פִּרְצָה לְאַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת מִן הָעוֹלָם, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל הַנְּבִיאִים הָיוּ בְּמִדַּת רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁכֵּן יִרְמְיָה אוֹמֵר (ירמיה מח, לו): לִבִּי לְמוֹאָב כַּחֲלִלִים יֶהֱמֶה, וְכֵן יְחֶזְקֵאל (יחזקאל כז, ב): בֶּן אָדָם שָׂא עַל צֹר קִינָה, וְזֶה אַכְזָרִי עָמַד לַעֲקֹר אֻמָּה שְׁלֵמָה חִנָּם עַל לֹא דָּבָר. לְכָךְ נִכְתְּבָה פָּרָשַׁת בִּלְעָם לְהוֹדִיעַ לָמָּה סִלַּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁזֶּה עָמַד מֵהֶם וּרְאֵה מֶה עָשָׂה.**

<u>אומרת הגמרא {מסכת זבחים קט"ז, א}</u> – **שכשניתנה תורה לישראל היה קולו** של הקב"ה **הולך מסוף העולם ועד סופו וכל מלכי עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן ואמרו שירה, שנאמר {תהילים כט-ט} ובהיכלו כולו אומר כבוד. נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו: מה קול ההמון אשר שמענו שמא מבול בא לעולם? אמר להם** בלעם: **{תהילים כט-י} ה' למבול ישב וישב ה' מלך לעולם; כבר נשבע הקב"ה שאינו מביא מבול לעולם. אמרו לו: מבול של מים אינו מביא אבל מבול של אש מביא שנאמר {ישעיה סו-טז} כי הנה באש ה' נשפט. אמר להן כבר נשבע שאינו משחית כל בשר. ומה קול ההמון הזה ששמענו? אמר להם: חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם וביקש ליתנה לבניו, שנאמר {תהילים כט-יא} ה' עוז לעמו יתן. מיד פתחו כולם ואמרו {תהילים כט-יא} ה' יברך את עמו בשלום.**

באים חז"ל הקדושים ומספרים, שגם בלעם וגם בלק נולדו בזכותו של אברהם אבינו, שאלמלא אברהם אבינו הם לא היו נולדים;

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אומרת התורה בפרשת וירא {בראשית כב, כ} **וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֻּגַּד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַּם הִוא בָּנִים לְנָחוֹר אָחִיךָ**: {כא} **אֶת עוּץ בְּכֹרוֹ וְאֶת בּוּז אָחִיו וְאֶת קְמוּאֵל אֲבִי אֲרָם**;

כותב ה**שפתי כהן** {פרשת בלק} – אמרו רבותינו שכל נביאי אומות העולם שעמדו יצאו מן מלכה, את עוץ בכורו זה איוב, שנאמר {איוב א, א} איש היה בארץ עוץ, "ואת בוז אחיו" זה אליהוא בן ברכאל הבוזי. "ואת קמואל" [זה בלעם], שקם נגד אומתו של אל. אמר בלק לבלעם אילולי הם לא באנו לעולם, אילולי אברהם לא בא בלק, שנאמר {בראשית יט, כט} ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכור אלהים את אברהם וישלח את לוט וגו', ואתה מבני בניו של לוט, ואילולי יעקב לא הייתי בעולם, שלא ראה לבן בנים אלא בזכות יעקב, שבתחילה רחל באה עם הצאן, ומשבא יעקב נתנו לו בנים שנאמר {שם לא, א} וישמע את דברי בני לבן, ואילולי הם אני ואתה לא היינו בעולם, והיינו שנינו כפויי טובה.

אומר המדרש {תנחומא, בלק, אות י"ב} – **מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָּלָק מֵהַרְרֵי קֶדֶם,** אמר בלעם לבלק: **הֲשִׁוֵינוּ שְׁנֵינוּ לִהְיוֹת כְּפוּיֵי טוֹבָה. שֶׁאִלּוּלֵי אַבְרָהָם אֲבִיהֶם, לֹא הָיָה בָּלָק, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְהִי בְּשַׁחֵת אֱלֹהִים אֶת עָרֵי הַכִּכָּר וְגוֹ' (בראשית יט, כט). וְאִלּוּלֵי אַבְרָהָם, לֹא פָלַט לוֹט מִסְּדוֹם, וְאַתָּה מִבְּנֵי בָנָיו שֶׁל לוֹט. וְאִלּוּלֵי יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, לֹא עָמְדָתִי אֲנִי בָּעוֹלָם. שֶׁלֹּא זָכָה לָבָן לְבָנִים אֶלָּא בִּזְכוּת יַעֲקֹב. שֶׁבִּתְחִלָּה בָּאָה רָחֵל עִם הַצֹּאן. אִלּוּ הָיוּ לוֹ בָּנִים, הֵיאַךְ בִּתּוֹ רוֹעָה. וּמֶשֶׁהָלַךְ יַעֲקֹב לְשָׁם, נִתְּנוּ לוֹ בָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי בְּנֵי לָבָן (בראשית לא, א). וְכֵן הוּא אוֹמֵר, נַחְשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי ה' בְּגָלָלֶךָ (שם ל, כז). וַאֲנִי מִבְּנֵי בָנָיו שֶׁל לָבָן. אִלּוּלֵי אַבְרָהָם וְיַעֲקֹב, אֲנִי וְאַתָּה לֹא עָמַדְנוּ בָּעוֹלָם.**

כותב ה**משנת רבי אליעזר** – **ונאום הגבר**. שלושה נאמר בהם גבר: דוד ושלמה ובלעם, וכולם היו גיבורים כל אחד באומנתו. וגבורתו של בלעם היתה לכפות את הטובה ואין לך קשה לפני הקב"ה מכפיית הטובה. שעד שלא בא יעקב ללבן היו מצומצמים במים וכיון שבא יעקב אבינו לשם תברכו כל המעינות, עד שלא הלך יעקב לחרן לא היה לבן מוליד זכרים וכיון שבא יעקב לשם נתברך לבן בזכרים, וכל הטובה הזאת עעשה יעקב לאביו והוא הולך לקלל את בניו, יש לך כפוי טובה יותר מזה.

כותב ה**מדרש הגדול** – **וירא בלק**. זה שאמר הכתוב {תהלים קיב, י} רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעַס שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד, מפני מה פתח הכתוב באחד וסיים בשנים, אלא רשע זה בלק, יראה וכעס, כיון שראה שהרגו ישראל סיחון ועוג נתירא, לכך היה כועס ושלח אצל בלעם ואמר לו: יודע אני בך שאתה בעל דברים ואלו בעלי דברים בוא ועמוד לי כנגדן, **שְׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס**, זה בלעם שהיה סבור שעל ידו יצאו ישראל ממצרים ועל ידו תינתן תורה לישראל, וכיון שלא עלתה בידו ולא השגיחו בו ישראל ולא סיפנוהו, מיד נתקנא בישראל וחרק שניו והיה מתחמד לקללם, עד ששלח אליו בלק ונתיעצו שניהן במחשבה אחת, וקלקל הקב"ה מחשבתם ולא עלתה בידם, לכך סיים הכתוב בשנים **תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד**, אלו בלק ובלעם.

נשאלת השאלה – למה נאמר "**וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר**", לכאורה זה לא שייך לראיה אלא לשמיעה ולכן היה צריך לומר "**וישמע בָּלָק בֶּן צִפּוֹר**"[9]?

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה כ, אות ב} – **וַיַּרְא בָּלָק, נוֹחַ לָרְשָׁעִים שֶׁיִּהְיוּ סוּמִין, שֶׁעֵינֵיהֶם מְבִיאִין רָעָה לָעוֹלָם, בְּדוֹר הַמַּבּוּל כְּתִיב (בראשית ו, ב): וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים, וּכְתִיב (בראשית ט, כב): וַיַּרְא חָם אֲבִי כְנַעַן, וּכְתִיב (בראשית יב, טו): וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שָׂרֵי פַּרְעֹה, וְכֵן כֻּלָּם, וְכָאן וַיַּרְא בָּלָק.**

עוד, אומר המדרש {אסתר רבה, פרשה ז, אות ט} – כל ראייה שרואים הרשעים, יוצא מזה רק צרות; **לְפִי שֶׁמַּרְאִית עֵינֵיהֶם שֶׁל רְשָׁעִים מוֹרִידוֹת אוֹתָם לַגֵּיהִנֹּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ו, ב): וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. (בראשית ט, כב): וַיַּרְא חָם אֲבִי כְנַעַן. (בראשית כח, ח): וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן. (במדבר כב, ב): וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר. (במדבר כד, א): וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וַיַּרְא הָמָן כִּי אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. אֲבָל מַרְאִית עֵינֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים תּוֹאַר, לְפִי שֶׁמַּרְאִית עֵינֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים מַעֲלָה אוֹתָם לַמַּעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית יח, ב): וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים. (בראשית כב, יג): וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל. (בראשית כט, ב): וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה. (שמות ג, ב): וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה. (במדבר כה, ז): וַיַּרְא פִּינְחָס, לְפִיכָךְ הֵם שְׂמֵחִים בְּמַרְאִית עֵינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קז, מב): יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ.**

לאחר הדברים האלה, נוכל לגשת לביאורו של ה**תפארת יהונתן**, לר' **יהונתן אייבשיץ** – למה נאמר לשון ראיה ולא שמיעה;

ידוע, שבמעמד הר סיני היה דבר מיוחד – {כ, טו} **וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת**, מה שבדר"כ 'שומעים' את הקולות.

כותב **בעל הטורים** – **וירא**. שראה שעמדה לו חמה למשה [ע"ז כה.][10].

---

[9] **ברוך שאמר**: ששמע מה שעשה ישראל לאמורי; סיחון היה גיבור גדול, עד שרש"י כותב שגם אם היה גר בכפר לא היה ניתן לנצחו, ובכל זאת משה רבינו גבר עליהם בקלות. ולכן היה צריך לומר לשון שמיעה ולא ראיה.

[10] וז"ל הגמרא: כשם שעמדה לו חמה ליהושע כך עמדה לו חמה למשה וכו' – והיכן עמדה למשה חמה? פירש"י: "**למשה**. במלחמת סיחון".

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

נשאלת השאלה – בסכ"ה לא שקעה השמש, אז על מה היה ה'לחץ הגדול'?!

האור החיים הקדוש בפרשת השבוע, מדבר הרבה מאד על בלעם ובלק, ובתוך דבריו הוא מעתיק את דברי הזוהר הקדוש;

כותב ה**אור החיים הקדוש** – אכן יתבאר על דרך אומרם ז"ל (זוהר כאן) כי בלק מכשף גדול היה יותר מבלעם והיה עושה כשפיו בצפור אחד ששמו ידוע, והוא אומרו וירא בלק ובמה ראה בצפור, והוא אומרו בן צפור פירוש להיותו בן צפור ראה בכשפיו של צפור, ואמר תיבת בן לצד כי הצפור הוא לו לאב ולקצין וממנו ידע את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ולא הוצרך למגידים להודיע דבר קטן וגדול.

ישנו דבר שנקרא 'כישוף'. אמנם זה לא נפוץ כ"כ כיום, אבל ידוע שזה קיים – כמו שהיה במצרים, כשהמטה של משה נהפך לנחש;

מספר המדרש {שמות רבה, פרשה ט, אות ו} – **בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְחִיל פַּרְעֹה מְשַׂחֵק עֲלֵיהֶם וּמְקַרְקֵר אַחֲרֵיהֶם כְּתַרְנְגֹלֶת, וְאוֹמֵר לָהֶם, כָּךְ אוֹתוֹתָיו שֶׁל אֱלֹהֵיכֶם, בְּנֹהַג שֶׁבָּעוֹלָם בְּנֵי אָדָם מוֹלִיכִין פְּרַקְמַטְיָא לְמָקוֹם שֶׁצְּרִיכִין לָהֶם, כְּלוּם מְבִיאִין מוּרְיֵיס לְאַסְפַּמְיָא, דָּגִים לְעַזָּה, אֵין אַתֶּם יוֹדְעִין שֶׁכָּל הַכְּשָׁפִים בִּרְשׁוּתִי הֵן, מִיָּד שָׁלַח וְהֵבִיא תְּבִינוֹקוֹת מִן אִסְכּוֹלִי שֶׁלָּהֶם, וְעָשׂוּ אַף הֵם כָּךְ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא קָרָא לְאִשְׁתּוֹ וְעָשְׂתָה כָּךְ, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּקְרָא גַּם פַּרְעֹה, מַהוּ גַּם, שֶׁאַף לְאִשְׁתּוֹ קָרָא וְעָשְׂתָה כֵּן. וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם, מַהוּ גַּם, אֲפִלּוּ הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל אַרְבַּע וְחָמֵשׁ שָׁנִים קָרָא וְעָשׂוּ כֵּן.**

וגם הגמרא מלאה במעשי הכישופים;

א' המעשים, מביא רש"י מעשה שמובא בירושלמי {מסכת סנהדרין מד, ב} - **דבעיא מכסא**. מעשה במוכס אחד ישראל רשע אחד שמת ובו ביום מת אדם גדול בעיר ובאו כל בני העיר ונתעסקו במטתו וקרובי אותו מוכס הוציאו גם את מטת המוכס אחריו וקפצו עליהם אויבים והניחו המטות וברחו והיה שם תלמיד אחד שישב לו עם מטת רבו לאחר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את החכם ונתחלפ' להם מטתו בשל מוכס והיה אותו תלמיד צועק ולא הועיל וקרובי המוכס קברו את החכם ונצטער בה אותו תלמיד מאד מה חטא גרם ליקבר זה בבזיון ומה זכה אותו רשע ליקבר בכבוד גדול כזה. נראה לו רבו בחלום ואמר לו אל תצטער בא ואראך בכבודי בגן עדן בכבוד גדול ובא ואראך אותו האיש בגיהנם וציר של פתח גיהנם סובב באזניו. אבל פעם אחת שמעתי בגנות תלמידי חכמים ולא מחיתי ולכך נענשתי, וזה פעם אחת הכין סעודה לשר העיר ולא בא שר העיר וחילקה לעניים וזה היה שכרו. אמר אותו תלמיד: עד מתי יהא אותו האיש נדון בדין קשה ? אמר לו: עד שימות שמעון בן שטח ויכנס תחתיו. אמר לו: למה ? אמר לו: מפני נשים מכשפניות ישראליות שיש באשקלון ואינו עושה בהן דין. למחר סיפר אותו תלמיד דברים לשמעון בן שטח. מה עשה ? כינס שמונים בחורים בעלי קומה והיה אותו היום יום גשמים, ונתן כד גדולה ביד כל אחד ואחד וקיפל טלית בתוכם ואמר להן: הזהרו בהן שהן שמונים ובשעה שתכנסו יגביה איש אחת מהן מן הארץ ושוב אין מכשפות שולטות בכם ,ואם לאו, לא נוכל להם. הלך לו שמעון בן שטח לטרקלין שלהם, והניח הבחורים מבחוץ. אמרו לו: מי אתה? אמר להן: מכשף אני ולנסותכם בכשפים באתי. אמרו לו: ומה כשפים בידך? אמר להן יכולני להביא לכם שמונים בחורים עטופי טליתות נגובות. ואע''פ שהוא יום גשמים, אמרו לו: הנראה. יצא לחוץ ורמז להם הוציאו הטליתות מן הכדים, ונתעטפו בהן ונכנסו ואחז כל אחד את אחת מהן והגביה ויכלו להם והוציאום ותלאום כולם...

מעשה נוסף, מספרת הגמרא {מסכת סנהדרין סז, ב} – **זעירי איקלע** (הזדמן) **לאלכסנדריא של מצרים. זבן חמרא** הוא קנה חמור שלא ידע שנוצר ע"י כישוף, **כי מטא לאשקוייה מַיָּא** כאשר הגיע לנהר והשקהו מים, **פָּשַׁר** הכישוף נמס **וקם גמלא דוסקניתא** והחמור נעשה דף עץ (משטח שולחן)[11]. כאשר ביקש זעירא מהמוכרים שישיבו לו את כספו, **אמרו ליה** השיבו לו: "**אי לאו זעירי את** אם לא היית האדם הגדול זעירי, **לא הוה מהדרינן לך** לא היינו מחזירים לך את כספך, שכן **מי איכא דזבין מידי הכא ולא בדיק ליה אמיא** וכי יש מי שקונה כאן דבר ולא בודקו תחילה על המים?!

מעשה נוסף, מספרת הגמרא {מסכת סנהדרין סח, א} – **והתניא**: **כשחלה ר' אליעזר נכנסו ר' עקיבא וחביריו לבקרו, הוא יושב בְּמיטת קינוף שלו, והן יושבין בטרקלין שלו. ואותו היום ערב שבת היה, ונכנס הורקנוס בנו לחלוץ** את **תפליו** (של אביו ר' אליעזר). ר' אליעזר **נער בו, ו**הורקנוס **יצא** ממנו **בנזיפה. אמר להן לחביריו: כמדומה אני שדעתו של אבא נטרפה** עליו וקרוב הוא למות. כאשר שמע ר' אליעזר כן, **אמר להן**: **דעתו ודעת אמו נטרפה. היאך** כיצד **מניחין** הם **איסור** תורה שחייבים עליו **סקילה, ועוסקין באיסור שבות? כיון שראו חכמים שדעתו מיושבת עליו נכנסו וישבו לפניו מרחוק ד' אמות** כדינו של המנודה. **א"ל** ר' אליעזר: **למה באתם**? **אמרו לו**: **ללמוד תורה באנו. אמר להם**: **ועד עכשיו למה לא באתם**? **אמרו לו**: **לא היה לנו פנאי. אמר להן**: **תמיה אני אם** [הם, החכמים] **ימותו מיתת עצמן** מיתה טבעית. **אמר לו ר' עקיבא**: **שלי מהו** מה תהיה המיתה שלי? **אמר לו**: **שלך קשה משלהן** מפני שלבך פתוח כאולם, ואילו שימשתני היית למד תורה הרבה. רבי אליעזר מיצר על כך שלא שימשו אותו ולא למדו ממנו: **נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו אמר אוי**

[11] **ברוך שאמר**: אף פעם לא הבנתי למה נקראים התושבות של השולחנות 'חמורים' – מהגמרא הזאת הבנתי שזה המקור ☺

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

לכם שתי זרועותיי שהן כשתי ספרי תורה שנגללין. הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי הרבה תורה למדתי ולא חסרתי חכמה **מרבותי אפילו ככלב המלקק מן הים. הרבה תורה לימדתי, ולא חסרוני תלמידי** מחכמתי **אלא כמכחול** שטובלים אותו **בשפופרת** של כחול לעיניים. המשיך ר' אליעזר: **ולא עוד, אלא שאני שונה שלש מאות הלכות בבהרת עזה ולא היה אדם ששואלני בהן דבר מעולם. ולא עוד, אלא שאני שונה שלש מאות הלכות. ואמרי לה** ויש אומרים: **שלשת אלפים הלכות בנטיעת קשואין.**

<u>אומר רש"י</u> – **בנטיעת קשואים.** הלכות מיני כשפים שעל ידיהם נתמלא כל השדה קשואים[12].

<u>ממשיכה הגמרא</u> – **ולא היה אדם שואלני בהן דבר מעולם, חוץ מעקיבא בן יוסף** (דהיינו רבי עקיבא). **פעם אחת אני והוא** (ורבי עקיבא) **מהלכין היינו בדרך. אמר לי: רבי, למדני** הלכות **בנטיעת קשואין** – במיני כשפים שעל ידיהם אפשר למלא שדה בקישואין. **אמרתי דבר אחד, ונתמלאה כל השדה קשואין. אמר לי רבי: לִמדתני** דיני **נטיעתן למדני עקירתן. אמרתי דבר אחד נתקבצו כולן למקום אחד.**

בא הזוהר הקדוש בפרשת כי תשא, ואומר שכישופים לא עובדים בבוקר;

<u>אומר הזוהר הקדוש {כי תשא, דף קצ"א ע"ב – קצ"ב ע"א}</u> – **וְכָל אִלֵּין חַרְשִׁין עִלָּאִין, הֲווֹ מִסְתַּכְּלֵי מִכֹּ֣ל נָטֵי שְׁמָשָׁא, מְשֵׁירוּתָא דְּשִׁית שָׁעוֹת וּמֶחְצָה, עַד שֵׁירוּתָא דְּתֵשַׁע וּמֶחְצָה דְּהַיְינוּ עֲרֶב רַבְרְבָא** וְכָל הַמְכַשְּׁפִים הַלָּלוּ הָעֶלְיוֹנִים הָיוּ מִסְתַּכְּלִים מִכַּאֲשֶׁר נוֹטֶה הַשֶּׁמֶשׁ, מֵרֵאשִׁית שֵׁשׁ שָׁעוֹת וָחֵצִי עַד רֵאשִׁית תֵּשַׁע וָחֵצִי, שֶׁהַיְנוּ עֶרֶב הַגָּדוֹל. **כָּל אִינּוּן חַרְשִׁין זְעִירִין, מְשֵׁירוּתָא דְּתֵשַׁע וּמֶחְצָה, עַד פַּלְגוּת לֵילְיָא** [ו]כָּל אוֹתָם מְכַשְּׁפִים קְטַנִּים, מִתְּחִלַּת תֵּשַׁע וָחֵצִי עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

יוצא א"כ, שכישופים לא עובדים אלא רק משש שעות ומחצה ביום – ברגע שהשמש נוטה לצד מערב; גדולי המכשפים עובדים בין שש וחצי שעות לתשע וחצי שעות ביום. והמכשפים הקטנים, יכולים 'לעבוד' מתשע וחצי שעות ביום ועד חצות הלילה. משמע, שכיום הכישופים יכולים לעבוד משעה 13[15] בצהרים.

אומרת התורה בפרשת כי תשא: {שמות לב, א} **וַיַּ֣רְא הָעָ֗ם כִּ֤י בֹשֵׁ֨שׁ מֹשֶׁה֙ לָרֶ֣דֶת מִן־הָהָ֔ר וַיִּקָּהֵ֥ל הָעָ֖ם עַל־אַהֲרֹ֑ן וַיֹּ֣אמְרוּ֩ אֵלָ֨יו קוּם֙ עֲשֵׂה־לָ֣נוּ אֱלֹהִ֔ים אֲשֶׁ֥ר יֵלְכ֖וּ לְפָנֵ֑ינוּ כִּ֣י זֶ֤ה מֹשֶׁה֙ הָאִ֣ישׁ אֲשֶׁ֣ר הֶעֱלָ֔נוּ מֵאֶ֖רֶץ מִצְרַ֑יִם לֹ֥א יָדַ֖עְנוּ מֶ֥ה הָיָ֖ה לֽוֹ;**

<u>אומר המדרש {תנחומא כי תשא, אות יט}</u> – **וַיַּ֣רְא הָעָ֗ם כִּ֤י בֹשֵׁ֨שׁ מֹשֶׁה (שמות לב, א).** בָּא שֵׁשׁ שָׁעוֹת. **נִתְכַּנְּסוּ אַרְבָּעִים אֶלֶף שָׁעָלוּ עִם יִשְׂרָאֵל וּשְׁנֵי חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם עִמָּהֶם, וּשְׁמוֹתָם יוּנוֹס וְיוֹמְבְּרוֹס, שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין לִפְנֵי פַּרְעֹה כָּל אוֹתָם כְּשָׁפִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלַהֲטֵיהֶם (שמות ז, יא). וְנִקְהֲלוּ כֻּלָּם עַל אַהֲרֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ וְגוֹ', שֶׁמֹּשֶׁה שׁוּב אֵינוֹ יוֹרֵד כְּבָר.**

דוגמא נוספת, מאליהו הנביא בהר הכרמל;

אומר הנביא: {מ"א יח, כא} **וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶל כָּל הָעָם וַיֹּאמֶר עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים אִם ה' הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו וְלֹא עָנוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר:** {כב} **וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל הָעָם אֲנִי נוֹתַרְתִּי נָבִיא לַה' לְבַדִּי וּנְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים אִישׁ:** {כג} **וְיִתְּנוּ לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וְיִבְחֲרוּ לָהֶם הַפָּר הָאֶחָד וִינַתְּחֻהוּ וְיָשִׂימוּ עַל הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יָשִׂימוּ וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת הַפָּר הָאֶחָד וְנָתַתִּי עַל הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא אָשִׂים:** {כד} **וְקָרָאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וַאֲנִי אֶקְרָא בְּשֵׁם ה' וְהָיָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲנֶה בָאֵשׁ הוּא הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר:** {כה} **וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לִנְבִיאֵי הַבַּעַל בַּחֲרוּ לָכֶם הַפָּר הָאֶחָד וַעֲשׂוּ רִאשֹׁנָה כִּי אַתֶּם הָרַבִּים וְקִרְאוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֵשׁ לֹא תָשִׂימוּ:** {כו} **וַיִּקְחוּ אֶת הַפָּר אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם וַיֶּעֱשׂוּ וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל מֵהַבֹּקֶר וְעַד הַצָּהֳרַיִם לֵאמֹר הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאֵין קוֹל וְאֵין עֹנֶה וַיְפַסְּחוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה:** {כז} **וַיְהִי בַצָּהֳרַיִם וַיְהַתֵּל בָּהֶם אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר קִרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל כִּי אֱלֹהִים הוּא כִּי שִׂיחַ וְכִי שִׂיג לוֹ וְכִי דָרֶךְ לוֹ אוּלַי יָשֵׁן הוּא וְיִקָּץ:** {כח} **וַיִּקְרְאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל וַיִּתְגֹּדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם בַּחֲרָבוֹת וּבָרְמָחִים עַד שְׁפָךְ דָּם עֲלֵיהֶם:** {כט} **וַיְהִי כַּעֲבֹר הַצָּהֳרַיִם וַיִּתְנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְאֵין קוֹל וְאֵין עֹנֶה וְאֵין קָשֵׁב.**

<u>נשאלת השאלה</u> – למה חיכה אליהו עד הצהרים כדי להתל בהם? הוא לא יכל לעשות את זה בבוקר?!

התשובה פשוטה, כי הם נביאי בעל ואשרה, שפועלים רק משש וחצי שעות של היום ועד הערב – מזמן מנחה גדולה ועד שקיעת החמה! לכן, עד הצהרים נתן להם אליהו לקרוא בקולי קולות לאלקים שלהם, כי הוא ידע שהכישופים לא עובדים בשעות האלה!

עד כאן הקורס הקצר מעולם הכישופים ☺

למה הבאנו את כל זה? כי כישופים עובדים רק מחצות היום;

<u>כותב ה**תפארת יהונתן**</u> – דקשה אה בלק קוסם גדול היה ולמה קרא לבלעם, אלא דכל הכישוף תלוי במהלך החמה שהם מחשבים הילוכה וכשחמה עומדת בזווית זו טוב לבקש זאת המבוקש אבל אם החמה אינה בהילוכה אז בטל כל הכישופים וזהו פירוש המדרש מה ראה ששלח לבלעם הלא הוא עצמו קוסם גדול היה, ותירץ ראה שעמדה חמה למשה ובטל כל הכישופים ולכן שלח לבלעם שהיה מתפאר שיודע דעת עליון.

---

[12] **ברוך שאמר**: לכן תבדקו טוב לפני שאתם קונים קישואים ☺

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

פירוש הדבר, בלק ראה שמשה רבינו מעמיד את השמש – זאת אומרת, הוא יוכל להמשיך את הבוקר כל היום – ואז מה? הוא לא יוכל לעשות כישופים! ולכן הוא היה צריך לקרוא לבלעם, היות והוא היה עובד רק בבוקר – ולמה רק בבוקר?

אומרת הגמרא {מסכת ברכות ז, א} – **דתניא {תהילים ז-יב} ואל זועם בכל יום. וכמה** זמן נמשך **זעמו**? **רגע. וכמה** זה 'רגע'? חלק **אחד מחמשת רבוא ושמונת אלפים ושמנה מאות ושמנים ושמנה** חלקים **בשעה, וזו היא רגע. ואין כל בריה יכולה לכוין** מתי מגיע **אותה שעה** בדיוק, **חוץ מבלעם הרשע. דכתיב ביה** על אודות בלעם **{במדבר כד-טז} ויודע דעת עליון**. ויש לשאול, **השתא** הנה, אפילו את **דעת בהמתו לא הוה ידע, דעת עליון הוה ידע**? ודאי שלא! **אלא**, פס' זה המתאר את בלעם כ"יודע דעת עליון" **מלמד** אותנו **שהיה** בלעם **יודע לכוין אותה שעה שהקב"ה כועס בה. והיינו דאמר להו נביא לישראל {מיכה ו-ה} עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'** ומה ענה לו בלעם בן בעור. **מאי {מיכה ו-ה} "למען דעת צדקות ה'"**? **א"ר אלעזר**: **אמר להם הקב"ה לישראל**: **דעו כמה צדקות עשיתי עמכם**, בזה **שלא כעסתי בימי בלעם הרשע** כשרצה לקלל אתכם, **שאלמלי כעסתי, לא נשתייר משונאיהם של ישראל**, כלומר מישראל, **שריד ופליט** שארית. **והיינו דקאמר ליה בלעם לבלק**: **{במדבר כג-ח} מה אקב** (אקלל)? **לא קבה אל**; **ומה אזעם? לא זעם ה'**. פס' זה **מלמד שכל אותן הימים לא זעם** הקב"ה. הגמרא שואלת ומתרצת: **וכמה זעמו? רגע. וכמה** זמן אורך "**רגע**"? **א"ר אבין ואיתימא** ויש אומרים ש**רבי אבינא** אמרו: **רגע כמימריה** "רגע" הוא פרק הזמן בו ניתן לומר מלה זו ["רגע]. **ומנא לן דרגע רָתַח** מהיכן אנו יודעים שהוא כועס "רגע"? **שנאמר {תהילים ל-ו} כי רגע באפו חיים ברצונו** ... **תנא משמיה** בשמו **דר' מאיר**: **בשעה שהחמה זורחת** בבוקר, **וכל מלכי מזרח ומערב מניחים כתריהם בראשיהם ומשתחוים** ועובדים **לחמה מיד כועס הקב"ה** – ואת זה ידע בלעם!

לכן אמר בלק: "אם יעצרו לי את השמש, לא אצליח לעבוד כי הכישופים שלי לא עובדים בבוקר. אבל בלעם כן עובד בבוקר היות והוא ידע דעת עליון, לכן אלך ואקרא לו!".

נשאלת השאלה – למה נקראת תפילת המנחה בשמה?

כותב ה**אבודרהם** – ונקראת זאת התפילה 'מנחה' – מפני שבשעה עשירית מן היום שנברא בו אדם הראשון חטא, וזהו שכתוב {בראשית ג, ח} "לרוח היום", ומתרגמינן 'לְמַנַח יומא'[13].

כותב ה**רמב"ן** {שמות יב, ו} – ואומר {עזרא ט, ה} וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב קַמְתִּי מִתַּעֲנִיתִי, ומנחה לשון מנוחת השמש והשקט אורו הגדול, כדמתרגמינן למנח יומא (בראשית ג ח).

אומר **ר' לוי יצחק מברדיטשובנ** {פרשת חיי שרה} – המונח מנחה מבטא – מתנה. שי. דורון; תפילת ערבית מחויב אדם להתפלל, שכן הוא מפקיד את נשמתו בידי בוראו. בערבית נאמר 'אמת ואמונה' על משקל הכתוב בתהלים {צב, ג} "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות". האדם מאמין בה' מפקיד נשמתו בידו ומתפלל כי יחזירה לו רעננה ומלאת כוחות.

תפילת השחרית מחויב אדם להתפלל, שכן ה' החזיר לו את הנשמה שאותה הפקיד בידו אמת, בשנתו, האמין באדם – ונתן לו יום חדש לחיות בו. ה' אף נתן לאדם בבוקרו של יום שמש מאירה, ועשה לו כל צרכו. בשחרית נאמר 'אמת ויציב'. העולם יציב ונוהג כמנהגו, כשהשמש זורחת והאדם הוצב מחדש על משמרתו, עם נשמה רעננה שהוחזרה לו.

לעומת זאת, תפילת מנחה, אין אנו מחויבים להתפלל, שהרי לכאורה כלום לא קרה. מצד אחד, הערב עוד לא נטה לבא ואין זו שעת שינה והפקדת הנשמה בידי הבורא. מצד שני, היום התחדש זה מכבר והאדם כבר הודה על כך מה לו לאדם אפוא כי יתפלל בשעה זו, בעיצומו של יום? בהעדר כל סיבה לתפילה זו, היא נקראת '**מנחה**', מלשון נדבה ומתנה.

בא ה**גאון מוילנא** ואומר דבר נפלא בשם תיקוני הזוהר;

אומר ה**גאון מוילנא**, תפילת שחרית – אין גדולה וקטנה. תפילת ערבית – אין גדולה וקטנה. התפילה היחידה שיש גדולה וקטנה, זו תפילת המנחה – מנחה גדולה וקטנה.

נשאלת השאלה – למה דוקא בתפילת המנחה יש 'גדולה' ו'קטנה'?

אומר הזוהר דבר נורא – כי את תפילת המנחה תיקן יצחק אבינו, שהוא מידת הגבורה (מידת הדין) וזמן המנחה, הוא זמן תוקף הדינים.

מתי עשו ה'ערב רב' את העגל?

אומרת התורה: {שמות לב, א} **וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹּשֵׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר**.

אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה מא, אות ז} – **בָּאוּ** עברו **שֵׁשׁ שָׁעוֹת** מהיום **וְלֹא יָרַד** משה.

יוצא, שהם עשו את העגל בזמן מנחה גדולה שבזמן הזה עובדים המכשפים 'הגדולים' שהם יָנוֹס וְיַמבּרוֹס.

[13] **ברוך שאמר**: מלשון 'מנוחה' היות וכביכול היום הולך לנוח, ולכן נקראת התפילה הזו בשם 'תפילת מנחה'.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

[שהמכשפים 'הקטנים', עובדים רק אחרי תשע וחצי שעות של היום]; יוצא, שג' שעות ראשונות של זמן מנחה, נקראים בשם 'מנחה גדולה'. לאחר מכן, נקראת המנחה – 'מנחה קטנה'.

הזמן שבין 'מנחה גדולה' ל'מנחה קטנה' נקרא 'בין הערביים'. הוא הזמן שבו עושים ה'ערב רב' את הכישופים.

אומר הזוהר הקדוש – התיקון לכישופים האלה, היא תפילת המנחה. כי **מנח"ה** = **עגל** = **103** .

יוצא, שתפילת המנחה היא המכפרת על חטא העגל, שבאותו הזמן עשו הערב רב את העגל. והזמן בין 'מנחה גדולה' ל'מנחה קטנה', הוא הזמן שנקרא 'בין הערביים', שבו מכפרים על חטא העגל!

עוד, אומרים חז"ל {פניני קול מנחם, בלק} – **וירא בלק**. את כל אשר עשה ישראל לאמרי, אמר"י ר"ת א'ילי מ'ואב י'אחזמו ר'עד. ראה את אשר עשה ישראל סבא לאמרי, כמ"ש אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי.

בסוף הפרשה שלנו, מספרת התורה על המגיפה שאירעה בעם ישראל שכתוצאה ממנה מתו כ"ד אלף. וכידוע, שאותם כ"ד אלף היו כ"ד אלף נשמות תושבי שכם ולבסוף נתגלגלו בכ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא;

בפרשת וישלח, נותנים שמעון ולוי עצה לתושבי שכם – {בראשית לד, טו} **אַךְ בְּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כָמֹנוּ לְהִמּל לָכֶם כָּל זָכָר**: {טז} **וְנָתַנּוּ אֶת בְּנֹתֵינוּ לָכֶם וְאֶת בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח לָנוּ וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד**: {יז} **וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ לְהִמּוֹל וְלָקַחְנוּ אֶת בִּתֵּנוּ וְהָלָכְנוּ** – {יח} **וַיִּיטְבוּ דְבָרֵיהֶם בְּעֵינֵי חֲמוֹר וּבְעֵינֵי שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר** ... {כ} **וַיָּבֹא חֲמוֹר וְשֶׁכֶם בְּנוֹ אֶל שַׁעַר עִירָם וַיְדַבְּרוּ אֶל אַנְשֵׁי עִירָם לֵאמֹר**: {כא} **הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ וְיֵשְׁבוּ בָאָרֶץ וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ וְהָאָרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת יָדַיִם לִפְנֵיהֶם אֶת בְּנֹתָם נִקַּח לָנוּ לְנָשִׁים וְאֶת בְּנֹתֵינוּ נִתֵּן לָהֶם** – וכי על איזה בנות הוא דיבר, בת אחת היתה ליעקב וגם אותה לקחו?! – השקרן הראשון של 'ימינה' היה שכם בן חמור ☺

{שם כד} **וַיִּשְׁמְעוּ אֶל חֲמוֹר וְאֶל שְׁכֶם בְּנוֹ כָּל יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ וַיִּמֹּלוּ כָּל זָכָר כָּל יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ**: {כה} **וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אֲחֵי דִינָה אִישׁ חַרְבּוֹ וַיָּבֹאוּ עַל הָעִיר בֶּטַח וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר** ... {ל} **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל שִׁמְעוֹן וְאֶל לֵוִי עֲכַרְתֶּם אֹתִי לְהַבְאִישֵׁנִי בְּיֹשֵׁב הָאָרֶץ בַּכְּנַעֲנִי וּבַפְּרִזִּי וַאֲנִי מְתֵי מִסְפָּר וְנֶאֶסְפוּ עָלַי וְהִכּוּנִי וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי**: {לא} **וַיֹּאמְרוּ הֲכִזּוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אֲחוֹתֵנוּ**;

מספר ספר הישר – **וישמעו כל מלכי האמורי את כל הרעה אשר עשו בני יעקב לעיר שכם ויתמהו מאד מהם. ויתקבצו כלם שעת מלכי האמורי עם כל מחנותם יחד כעשרת אלפים איש שולף חרב ויבאו להלחם בבני יעקב. וישמע יעקב כי התקבצו יחד מלכי האמורי להלחם עם בניו ויירא יעקב מאד וייצר לו. ויצעק יעקב על שמעון ועל לוי לאמר מה המעשה הזה אשר עשיתם למה הרעותם לי להביא עלי את כל בני כנען להשמיד אותי ואת ביתי. כי במנוחה הייתי גם אני גם כל ביתי ותעשו לי הדבר הזה ותקציפו עלי את כל יושבי הארץ במעשיכם. ויען יהודה את אביו לאמרה חינם הרגו שמעון ולוי אחי את כל יושבי שכם. הלא על אשר ענה שכם את אחותינו ויעבור על מצות אלהינו את נח ואת בניו כי גזל ונאף שכם את אחותינו ויעש שכם את כל הרעה אשר עשה ואין איש מיושבי עירו דובר אליו דבר למה תעשה זאת. הלא על זאת הלכו אחי ויכו את העיר ויתנה ה' בידם על אשר עברו כל יושביה את מצות אלהינו החנם עשו אחי את כל אלה. ועתה למה תירא ולמה ייצר לך ולמה ירא לבבך על אחי ויחר אפך בהם. והלא אלהינו אשר נתן בידם את עיר שכם ואת אנשיה הוא יתן בידינו גם את כל מלכי הכנעני הבאים עלינו ועשינו להם כאשר עשו אחי לשכם. עתה דום לך מעליהם וחדל לך ואל תירא אך בטח בה' אלהינו והתפלל אליו בעדנו להושיענו ולהצילנו ולתת את אויבינו בידינו. ויקרא יהודה אל עבד מעבדי אביו לאמר: לך נא ראה איפה הם המלכים הבאים עלינו נצבים עם מחנותיהם. וילך העבד ויבט מרחוק ויעל אל נגד הר שיאון וירא את כל מחנות המלכים עומדים בשדה. וישב אל יהודה ויאמר: הנה המלכים נצבים בשדה עם כל מחנותיהם עם רב מאד כחול אשר על שפת הים. ויאמר יהודה אל שמעון ואל לוי ואל כל אחיו: התחזקו לכם והייתם לבני חיל כי ה' אלהינו אתנו אל תיראום. עמדו לכם וחגרו איש את כל כלי מלחמתו ואת קשתו ואת חרבו ונלכה ונלחמה בערלים האלה וה' אלהינו יושיענו. ויחגרו איש כלי מלחמתו גדולים וקטנים אחד עשר בני יעקב וכל עבדי יעקב עמהם ... ובני יעקב שלחו אל יצחק בן אברהם אביהם חברונה קרית הארבע לאמר: התפלל נא בעדינו אל ה' אלהינו להציל אותנו מיד הכנענים הבאים עלינו ולתתם בידינו. ויתפלל יצחק בן אברהם אל ה' בעד בניו ויאמר: ה' אלהים אתה הבטחת את אברהם אבי לאמר ארבה את זרעך ככוכבי השמים ותבטיח גם אותי ותקם את דבריך. ואתה הנה מלכי כנען באים יחד להילחם עם בני על אשר לא חמס בכפיהם. ועתה ה' אלהים אלהי כל הארץ סכל נא את עצת כל המלכים האלה לבלתי הלחם בבני. ונתת את פחד בני בלב כל המלכים האלה וכל אנשיהם והשפלת את גאוותם וישובו מעל בני. והצלת את כל בני ועבדיהם מהם בידך החזקה ובזרועך הנטויה כי בידך הכח והגבורה לעשות את כל אלה. ובני יעקב ועבדיהם הלכו לקראת המלכים**

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

האלה ויבטחו בה' אלהיהם. ויהי בלכתם ויתפלל גם יעקב אביהם אל ה' ויאמר: ה' אלהים ואלהי האלהים הנשגב והנורא אשר משלת מימי קדם ומאז ועד עתה לעולם. ואתה מעורר מלחמות ומשביתם ובידך הכח והגבורה לרומם ולהשפיל. ועתה תיפול נא תחנתי לפניך להפנות אלי ברחמך לתת פחד בני בלב כל המלכים האלה לבלתי הלחם בם, והשפלת את גאון לב המלכים האלה עם אנשיהם והחרדת אותם ואת מחנותם. והצלת את כל הבוטחים עליך בחסדך הגדול כי אתה אשר תדבר עמים תחתינו ולאומים תחת ידינו, וכל מלכי האמורי באו ויתיצבו בשדה להתיעץ עם יועציהם מה לעשות עם בני יעקב כי עודם יראים מהם לאמר: שנים מהם המיתו כל עיר שכם. וישמע ה' אל תפלת יצחק ויעקב ויתן ה' פחד גדול ויראה בלב כל יועצי המלכים האלה וייראו מאד מפני בני יעקב וימס לבבם בקרבם. וידברו היועצים אל כל המלכים האלה לאמר פה אחד: הכסילים אתם היום אם אין לכם תבונה כי תלחמו עם העברים ולמה חפצתם במות כלכם היום, הנה שנים מהם באו אל עיר שכם באין יראה ופחד ויהרגו כל יושבי העיר ולא עמד איש בפניהם ואיך תוכלו אתם להילחם עם כולם?! ... וייטבו דברי היועצים עיני המלכים ויעשו כן. וישובו ויחדלו המלכים האלה מעל בני יעקב כי לא יכלו לגשת אליהם למלחמה כי יראו מהם וימס לבבם בקרבם מאד מיראתם אותם. כי מאת ה' היתה זאת להם כי שמע ה' אל תפלת יצחק ויעקב עבדיו כי בטחו בו. וישובו כל המלכים האלה עם מחנותם איש לעירו ביום ההוא ולא הלחמו עם בני יעקב בעת ההיא.

כל זה כתוב בפס' א' בתורה, שנאמר {בראשית לה, ה} **וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים עַל הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב**.

באה התורה בפרשת ויחי, ומספרת שיעקב אבינו נתן ליוסף את העיר שכם, שנאמר {מח, כב} **וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם אַחַד עַל אַחֶיךָ אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי**;

<u>נשאלת השאלה</u> – על איזה חרב וקשת הוא דיבר, והרי לא היתה שום מלחמה?!

<u>אומר רש"י</u> – **בחרבי ובקשתי.** היא חכמתו ותפלתו.

אומר הכלי יקר, וזה פירוש הפס' {כב, ב} **וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי** – לא הכוונה למה שעשו לסיחון, אלא הכוונה למה שעשה יעקב אבינו (שנקרא 'ישראל'), כשבאו שבעה מלכים להילחם בבניו וברגע א' ברחו כולם – בזכות כוח התפילה;

<u>כותב הכלי יקר</u> – שמדרך העולם שהמלכים יש להם ספר דברי הימים אשר עליו כתובים כל הקורות מימים רבים, אבל ההמון עם אינן יודעין כ"א ההווה מה שרואין בעיניהם או מה ששמעו מפי השמועה מן המאורעות שבימיהם. לפיכך בלק שהיה מלך הנה מימים רבים יפקד אצלו מה שעשה יעקב ישראל סבא אל האמורי כי הוא היה רק איש אחד ובני ביתו מתי מספר ואעפ"כ נצח אומה שלימה כמ"ש (בראשית מח.כב) אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, ולפי דעת רז"ל (ב"ב קכג.) שפירשו בחרבי ובקשתי היינו בתפלתו אתי שפיר שראה בלק כל אשר עשה ישראל סבא לאמורי בתפלתו לפי שכל כחו בפיו ע"כ השתדל הוא ג"כ אחר אחד שג"כ כחו בפיו, ולכך נאמר וירא בלק ולא נאמר וישמע בלק כי כל הקורות ההם הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי האדמה, וראה בעיניו הדבר כתוב על ספר ונכנס מורך בלבבו לאמר א"כ עשו בשנים קדמוניות בהיותם מתי מספר מה יעשו עתה בהיותם עם רב ועצום, ולכך לא נאמר בני ישראל או העם או קהל לפי שבישראל סבא הוא מדבר.

הבאנו בתחילת השיעור את דברי ה**אור החיים הקדוש** שאומר, שבלק היה מכשף גדול יותר מבלעם;

<u>כותב ה**אור החיים הקדוש**</u> – אכן יתבאר על דרך אומרם ז"ל (זוהר כאן) כי בלק מכשף גדול היה יותר מבלעם והיה עושה כשפיו בצפור אחד ששמו 'ידוע'[14], והוא אומרו וירא בלק ובמה ראה בצפור, והוא אומרו בן צפור פירוש להיותו בן[15] צפור ראה בכשפיו של צפור, ואמר תיבת בן לצד כי הצפור הוא לו לאב ולקצין וממנו ידע את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ולא הוצרך למגידים להודיע דבר קטן וגדול.

<u>לאחר הדברים האלה, נוכל לעמוד על יסוד נפלא</u>:

<u>אומרת הגמרא {מסכת סוטה מז, א}</u> - **והאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות ואע"פ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, שבשכר ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב זכה ויצתה ממנו רות שיצא ממנו שלמה שכתוב ביה {מלכים א ג-ד} אלף עולות יעלה שלמה. א"ר יוסי בר הונא: רות בתו של עגלון בן בנו של בלק מלך מואב** .

פירוש הדבר, שבלק היה הסבא של רות המואביה[16] – ומכאן הסיבה שזכה לפרשה בתורה על שמו, היות ויצאה ממנו כל שושלת בית דוד!

<u>נשאלת השאלה</u> – ולמה היה צריך להגיע דוד המלך הדרך כזאת, וכי לא היה אפשרי שהוא יולד למשפחה נורמלית? ☺

---

[14] **ברוך שאמר**: מה שנקרא היום 'מזל"ט' ☺

[15] **ברוך שאמר**: מלשון התבוננות.

[16] **ברוך שאמר**: שא' מצאצאי בלק היה עגלון מלך מואב בימי אלימלך, אלימלך ירד למואב עם שני בניו ביחד עם אשתו – שם הם הכירו את רות וערפה – אלימלך נפטר ואחריו גם שני בניו ומכאן התגלגל כל הסיפור הידוע.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

התשובה היא, שכאשר הקב"ה מוריד נשמות גדולות לעולם, הוא חייב להביא את זה בצורה שהשטן לא יפריע.

משל למה הדבר דומה?

ישנה חברה להעברת כספים שנקראת 'ברינקס'; בין המקומות הבולטים שלהם, זה הבורסה ליהלומים. ברגע שמוציאים את השקים עם הכסף, יוצאים שני חבר'ה עם אקדחים שלופים ונכנסים מיד לבנין, שחס ושלום לא יכנס אוויר בדרך ☺; פעמים שעושים כל מיני תערוכות תכשיטים שם, לא מסתפקים בשני חבר'ה עם אקדחים אלא שם כבר מביאים 'יחידת צלפים' ☺; מן הסתם, במהלך הנסיעה בברינקס, אותם מאבטחים חוששים שאולי בסיבוב יארוב להם איזה שודד ויצליח לקחת את כל המיליונים!

ישנה דרך להעביר את המיליונים בקלות, מבלי שאף שודד יפריע בדרך – איך? פשוט מאד. לוקחים סוברו של אברכים ☺☺☺ - זה אוטו מיוחד שצורך יותר שמן מדלק ☺, כדי להניע את הרכב הזה, צריך לעשות לו חור באגזוז וכל רגע שהוא נוסע הוא עושים כמה בומים, ובנוסף מוציא עשן שחור שחונק את כל הסובבים – איזה שודד יעלה בדעתו שמעבירים עשרות אלפי דולרים ברכב כזה?! – ככה לא צריך אקדחים ולא צריך מאבטחים;

כך כשהקב"ה רוצה להוריד נשמה גדולה לעולם דוגמת דוד המלך, הוא לוקח 'סוברו אברכים' – דוגמת בלק שהזמין את בלעם לקלל, ומכל הקללות שלו יצא לנו דוד המלך[17]!

<u>ננסה לפשט את הדברים</u>:

ישנו ברקיע מקום שנקרא 'קן ציפור'. במדרש בפרשת כי תצא כתוב, שאדם שעושה מצות שילוח הקן, מעורר בשמים את בואו של משיח צדקנו. ועל זה אומר דוד המלך {תהילים פד, ד} **גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ ה' צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי.**

מה יש בקן ציפור הזה?

ע"פ מה שמובא במפרשים, נשמות עם ישראל נמצאות שם כולל נשמת משיח צדקנו.

אומרת התורה בפרשת בראשית: {א, א} **בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ**: {ב} **וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם**.

<u>אומר רש"י</u> – **ורוח אלהים מרחפת.** כסא הכבוד עומד באויר ומרחף על פני המים ברוח פיו של הקדוש ברוך הוא ובמאמרו, כיונה המרחפת על הקן.

פירוש הדבר, שכיסא הכבוד הוא בבחינת יונה, שמרחף על 'הקן' – הוא מקום נשמות ישראל שחצובות תחת כיסא הכבוד.

<u>אומרת הגמרא {מסכת חגיגה טו, א}</u> – **בן זומא אמר לו: צופה הייתי בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין זה לזה אלא שלש אצבעות בלבד, שנאמר {בראשית א-ב} ורוח אלהים מרחפת על פני המים כיונה שמרחפת על בניה ואינה נוגעת.**

א"כ למדנו, שכיסא הכבוד הוא בבחינת 'קן ציפור'.

ישנם ג' קבוצות של בעלי חיים: חיות ובהמות, עופות ודגים;

<u>אומרת הגמרא {מסכת חולין כז, ב}</u> – **דרש עובר גלילאה: בהמה שנבראת מן היבשה הכשרה בשני סימנים. דגים שנבראו מן המים הכשירן בולא כלום. עוף שנברא מן הרקק הכשרו בסימן אחד.**

<u>נשאלת השאלה</u> – למה בהמה בשני סימנים, עוף בסימן אחד ודגים ללא סימן?

אומרים המפרשים, כי הבהמה נבראה כולה מן העפר לכן היא גשמית יותר ושייכת לעולם הזה. לעומתה, העוף נברא מן הרקק שהוא פחות גשמי, והיות וכך הוא מחובר פחות לעולם הזה ולכן הוא יכול לעוף באוויר – מה שאין כן אצל האדם שלא יכול לעוף באויר – אלא א"כ מעיפים אותו מבית הספר ☺

<u>אומרת הגמרא {מסכת חגיגה טז, א}</u> – **ששה דברים נאמרו בבני אדם**: ב**שלשה כמלאכי השרת** וב**שלשה כבהמה. שלשה כמלאכי השרת**: **יש להם דעת כמלאכי השרת ומהלכין בקומה זקופה כמלאכי השרת ומספרים בלשון הקדש כמלאכי השרת. שלשה כבהמה**: **אוכלין ושותין כבהמה ופרין ורבין כבהמה ומוציאין רעי כבהמה.**

<u>כותב **ר' חיים ויטאל**</u> {שערי קדושה חלק א', שער ב'} – דע כי כל המדות הרעות, מושרשות בארבע מדרגות נפש היסודית מצד הרע והקליפה אשר בה, ולכן כל המדות רעות נחלקות לארבעה מינים וזה פרטם:

יסוד האש ממנו נמשכת הגאוה הנקראת גסות הרוח להיותו היסוד הקל וגבוה מכולם. ובכללה הכעס, כי מפני הגאוה מתכעס האדם כשאין עושים רצונו, ואילו היה שפל רוח ומכיר חסרונו לא היה מתכעס כלל, נמצא כי הגאוה והכעס מדה אחת הם. ותולדותיה שלש. הקפדנות בלבו, כי

---

[17] **ברוך שאמר**: מובא בא' המפרשים, שלכן ביקש בלעם מבלק שבע מזבחות שעליהם יוקרבו פר ואיל – סכ"ה 14 קרבנות – ולמה דוקא 14? כנגד דוד המלך ש'דוד' בגיטמריא 14 – כל הקרבנות כדי להשמיד את דוד המלך!

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

לולא הגאוה לא היה מקפיד בלבו, כענין שבארנו בענין הכעס ובקשת השררה והכבוד להתגאות על הבריות. והשנאה לזולתו על היותו גדול ממנו, וזה ענף מהגאוה גם כן.

יסוד הרוח ממנו נמשך דבור הנקרא שיחה בטלה לדברים שאין בהם צורך כלל או נפשי או גופני. ותולדותיה ארבעה. והן, לדבר חנף, ושקרים, ולשון הרע, ולגלות שבחיו לבריות להתגדל בפניהם.

יסוד המים ממנו תאות התענוגים כי כן המים מצמיחים כל מיני תענוג, ותולדותיה שתים. החמדה, לגזול ממון חברו ואשתו וכל אשר לו להתענג בהן. והקנאה, כי יקנא בחברו, אשר לו ממון רב וכיוצא להתענג בו.

יסוד העפר ממנו מדת העצבות בכל פרטיו, ותולדותיה אחת והוא העצלות לקיים התורה והמצות מפני עצבונו על השגת קניני הבלי העולם הזה, או על היסורין הבאים עליו ואינו שמח בחלקו בשום דבר, גם עינו לא תשבע עושר.

יוצא א"כ שמים הם יסוד התאוות. אבל מצד שני "אין מים אלא תורה" – אפשר לקחת את אותן תאוות ולהעביר אותם לתורה – במקום להימשך לבתי מלון, אתה נמשך לבתי מדרש ☺

האדם נמשך יותר לחומר, כי הגוף הוא בהמי. אבל הצדיקים שמנותקים מן החומר, הם בבחינת מלאכים – וא"כ הם נקראים 'יונה';

<u>אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין צב, ב}</u> – **{ישעיה ב-יז} ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. צדיקים מה הן עושין? הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים ושטין על פני המים.**

<u>נשאלת השאלה</u> – בשביל מה הם צריכים כנפים?

<u>אומר ה**בן יהוידע**</u> – ר"ל כמלאכים שנקראים נשרים, וכמ"ש רז"ל ע"פ "ואשא אתכם על כנפי נשרים" שיש להם כנפים שאומרים בהם שירה, כן יהיו הצדיקים לעתיד באלף השביעי.

אומרת התורה בפרשת נח: {בראשית ח, ח} **וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ לִרְאוֹת הֲקַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה**;

<u>אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין קח, ב}</u> – **א"ר ירמיה: מכאן שדירתן של עופות טהורים עם הצדיקים.**

משמע, שהעופות גרים עם הצדיקים – ולמה דוקא איתם? מה הם קשורים לצדיקים?! התשובה פשוטה. כי הצדיקים מנתקים את עצמם מהעולם הזה ומתרוממים ברוחניות – כמו העוף שצריך שחיטה רק של סימן א', היות והוא פחות מחובר לעולם הזה. בשונה מהבהמה שהיא כל כולה חומרית ומחוברת לעולם הזה, ולכן שחיטתה בשני סימנים.

בא הספר **אמונת עתיך** ואומר דבר נפלא – והנה איתא בזוה"ק {ח"ג קצ"ו:} שנשמת משיח בן דוד היא מצויה עכשיו בשמים בהיכל שנקראת 'קן צפור' כי בחינת משיח נקראת צפו"ר (ומסתמא כי הוא ראש לכל המשוררים בשירי דוד עבדך). ועיין באור החיים הקדוש ריש פרשת מצורע שמשיח נקרא צפור;

אומרת התורה בפרשת מצורע: {ויקרא יד, ד} **וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמְטַהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהֹרוֹת** וגו': {ה} **וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל כְּלִי חֶרֶשׂ עַל מַיִם חַיִּים**: {ו} **אֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת שְׁנִי הַתּוֹלַעַת וְאֶת הָאֵזֹב וְטָבַל אוֹתָם וְאֵת הַצִּפֹּר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים**: {ז} **וְהִזָּה עַל הַמִּטַּהֵר מִן הַצָּרַעַת שֶׁבַע פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ וְשִׁלַּח אֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה**.

<u>אומר ה**אור החיים הקדוש**</u> – **שתי צפרים חיות טהורות** הם ב' משיחים ונקרא צפור כי כן יתכנו נשמות העליונות כידוע ועוד מצינו שיתכנה הגואל לצפור וזה לך ל' הזוהר בפ' בלק ומההו מערת' יסגא חד עופא רברב' עלא' דישלוט בעלמא וליה יתיהיב מלכות' וכו' ע"כ ומצינו שאמרו ז"ל ששני משיחי ישראל הם משיח בן אפרים ומשיח בן דוד ובתחילה יתגלה משיח בן אפרים וימות ואח"כ יתגלה משיח בן דוד וכנגד ב' אלו אמר ולקח למטהר ב' צפרים חיות טהורות כל אלו הכינויים הם מעלות הקדושה כידוע ליודעי דעת ואומרו **ועץ ארז ושני תולעת ואזוב** רמז לזכות ג' אבות עץ ארז הוא אברהם שהוא האדם הגדול בענקים ושני תולעת יעקב ע"ד אומרו אל תיראי תולעת יעקב ואזוב הוא יצחק שהוא בחינת הגבורה שצריך צירוף זכות שלשתן ואמר **ושחט** כאן רמז להריגת משיח בן אפרים כמאמרו ית' **אל כלי חרס על מים חיים**, פי' בשביל כפרת העם פדיון נפשם וכינה אותם כלי חרס ע"ד וייצר ה' את האדם עפר מן האדמה שהוא כלי חרס והכונה בזה לצד שנשארו ככלי חרם שעומד לשבירה לצד גרעון התורה המתיחסת למים חיים על סבת מים חיים שאין בישראל תורה ועל זה תשחט הצפור האחת גם באמצעות דבר זה ...

<u>ממשיך הספר **אמונת עתיך** ואומר</u> – **ויש** להעמיס זה במקרא "וירא בלק בן צפור", פירושו שבלק ראה שיהיה לו בן שהוא צפור כלומר משיח בן דוד. (כי איתא בזוהר [דף קפ"ד:] כי בלק ראה ראיה רוחנית ע"י צפור. ולפ"ז שני הפירושים עולים בקנה אחד שהוא ראה בן צפור ואיך ראה, ע"י הצפור).

פירוש הדבר, ראה בלק שעתיד לצאת ממנו מלך המשיח ומיד קרא לבלעם הרשע לבוא ולקלל את ישראל – "תקלל אותם ובכך תוציא אותם מהעולם, וממילא לא יצטרך לצאת ממני מלך המשיח!"

<u>עד כאן ההקדמה – כעת נוכל להתחיל את השיעור</u>: ☺

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ברוב השנים, פרשת בלק היא המקדימה את צום י"ז בתמוז (בשונה מהשנה שפרשת פינחס היא המקדימה); השנה צום י"ז ידחה ליום ראשון היות והוא נופל על שבת.

י"ז בתמוז, כך כותב ה**אר"י הקדוש**, יהיה לעתיד לבוא יום החג הראשון של ביאת גואל צדק, היות ואומר הנביא {זכריה ח, יט} **צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמֹעֲדִים טוֹבִים** וגו'. מכאן משמע, שהשמחה הראשונה שתהיה לנו, תהיה בי"ז בתמוז.

כותב ה**אר"י הקדוש**[18] - **ויאמר חג לה' מחר**. הנה תימה גדול בדיבור הזה, וכבר תירצו שכוונתו לשמים. אך החג הזה מה יאמרו בו, ואיך כתבה התורה דברי פלסתר, ואיך יצאו דברים כאלו מפיו. ואמנם הסוד הנרמז בזה כי הלא העגל נעשה בי"ז בתמוז, ובי"ז בתמוז נשתברו הלוחות, ועתיד הקב"ה להפכו ליו"ט, ונמצא כי חג לה' מחר בעצם. ומחר הוא לאחר זמן, כמ"ש רז"ל[19] יש מחר שהוא לאחר זמן, ולמחר לקבל שכרם.

כותב ה**חתם סופר** {דרשות, רות, עמ' ש"ג} – **כי לא ישקוט האיש כי אם כילה הדבר היום**. יש לתת טעם לדבר[20] כי אחז"ל [רות רבה ה' י"א] כלות קציר החטים והשעורים אין פחות משלשה חדשים, והנה כתב בתרגום שבאתה [רות] בערב פסח וא"כ כלו ג' חדשים [שהקציר לוקח ג' חודשים, התאריך היה] ט"ו תמוז[21] ... וידוע היה להם כי מי"ז תמוז ואילך כשל כחו של שבט יהודה וריע מזליה ולא מסמנא מילתא[22] לקדש אשה ויתעכב הדבר הרבה עד עבור הזמנים הללו ע"כ ימהר האיש ולא ידחה זמן רב דלזמן מרובה לכ"ע חיישינן למיתה – א"נ לפי מאחז"ל [ילקוט רות רמז תר"ח] באותה הלילה בעל בעילת מצוה ומת א"כ מסתמא היה אז יום לידתו כי הקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים, ובועז היה אז זקן גדול[23] [כמדרש תלפיות ענף בועז] א"כ מסתמא בכל שנה בבוא היום ההוא פחד לנפשו ע"כ לא ישקוט כ"א כילה הדבר היום כי לא ידע מה יולד עד למחר – מתוך הדברים אתה למד כי בליל י"ז תמוז היה התחלת הצמחת קרן דוד המלך ע"ה כי הקב"ה רופא ואח"כ מכה וכן בט' באב נולד משיח [רבה נשא י"ג ז'] כידוע.

יוצא א"כ שהלילה שבו התעברה רות בעובד, היה בי"ז בתמוז; "**חַג לַה' מָחָר**" – איזה חג??? אמנם עשו את העגל ונשתברו הלוחות, אבל ביום הזה התחתן בועז עם רות המואביה – וזה מה שראה בלק, שיצא ממנו 'צפור' – בן שיהיה מלך המשיח! – ולכן ברוב השנים, פרשת בלק היא המקדימה את י"ז בתמוז – ולמה? כי עוסקת הפרשה בדוד המלך ובמלך המשיח!

מלבד הנושא של מלך המשיח, מלמדת אותנו הפרשה גם על כוח התפילה.

---

[18] פרשת כי תשא.

[19] מדרש תנחומא פרשת בראשית.

[20] **ברוך שאמר**: מה היה דחוף כ"כ דוקא באותו היום?

[21] **ברוך שאמר**: שאם רות הגיע בליל פסח שהוא ליל ט"ו בניסן – ג' חודשים אח"כ זה ט"ו תמוז.

[22] **ברוך שאמר**: היינו, שאינו סימן טוב.

[23] **ברוך שאמר**: שהיה בן 400 שנים.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אם נתחזק בתפלה ובעבודת השם, יחוס עלינו הקב"ה וישלח לנו משיח צדקנו ב"ב אמן ואמן!!!

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net